

Sommargator av och för Malmöbor

Ett nytt koncept för Malmös sommargator utifrån strategin *Livet i staden* och temporär urbanism

Maja Bergström & Sofia Vrede

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Landskapsarkitekturprogrammet – Uppsala

Uppsala 2025

Sommargator av och för Malmöbor. Ett nytt koncept för Malmö's sommargator utifrån strategin *Livet i staden* och temporär urbanism

Summer Streets Made by and for the Citizens of Malmö. A new concept for Malmö's summer streets based on the strategy Livet i staden and temporary urbanism

Maja Bergström & Sofia Vrede

Handledare:	Åsa Ahrlund, SLU, institutionen för stad och land
Examinator:	Sara Westerdahl, SLU, institutionen för stad och land
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i landskapsarkitektur
Kurskod:	EX0861
Program/utbildning:	Landskapsarkitekturprogrammet - Uppsala
Kursansvarig inst.:	Institutionen för stad och land
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2025
Omslagsbild:	Välkommen till sommargator av och för Malmöbor (Bergström & Vrede 2025; Apelöga 2022; Nonscandinavia u.å).
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Elektronisk publicering:	https://stud.epsilon.slu.se
Nyckelord:	sommargator, temporär urbanism, taktisk urbanism, översiktsplan, stadsplanering, medborgardialog, delaktighet

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land

Avdelningen för landskapsarkitektur

Förord

Denna uppsats är ett kandidatarbete på landskapsarkitektprogrammet vid Sveriges lantbruksuniversitet, Ultuna. Arbetet är skrivet av landskapsarkitektstudenterna Maja Bergström och Sofia Vrede. Under arbetets gång har vi haft ett tätt samarbete. Vi har gemensamt stått för analysen men har sedan ansvarat för olika delar av de första utkasterna med en aktiv dialog mellan varandra om vad som ska skrivas. Därefter har vi bytt texter, läst igenom, kompletterat texten och redigerat. Bergström har skrivit de första utkastet i kapitel 2, de delar i kapitel 3 som berör Oswalt et al. och Dempsey et al. samt delkapitel 4.1 och 4.2.2 i kapitel 4. Vrede har skrivit de första utkasterna i kapitel 3 som berör Madanipour, Bragaglia & Caruso och Lydon & Garcia, delkapitel 4.2.1 i kapitel 4 samt reviderat kapitel 4 i sin helhet. Tillsammans har vi skrivit kapitel 1, kapitel 5, kapitel 6, metatexter, rubriker och sammanfattning och abstract. Figur 1, 2 och 6 har producerats av Bergström. Figur 7 har producerats av Vrede.

Vi vill tacka Malmö stad som bidragit med situationsplaner och fotografier över deras sommargator samt vår handledare Åsa Ahrlund som stöttat oss under arbetets gång och vår examinator Sara Westerdahl som gav oss insiktsfulla synpunkter.

Sammanfattning

I denna uppsats har vi kritiskt granskat hur en svensk kommun med hjälp av sommargator kan få ett ökat deltagande, en mer inkluderande planeringsprocess och en utformning efter invånarnas behov. Då temporär urbanism kontrasterar med den svenska planeringsprocessen, i avseende till omfattningen i tid, investerade medel och delaktighet, öppnar det för alternativa tillvägagångssätt i planeringsprocessen som vi velat belysa. Vi ser en möjlighet att genom sommargator arbeta för att nå mål som satts i en översiktsplan men saknar en analys på hur temporär urbanism kan tillämpas i planeringsprocessen för ökad och tidigare delaktighet bland invånare. Genom att använda Malmö stad som fallstudie har strategin *Livet i staden* ur deras översiktsplan relaterats till teorier i temporär urbanism för att visa på utvecklingsmöjligheter i hur man kan arbeta med sommargator.

Analysen och resultatet har delats in i tre steg. I steg ett konstaterades att sommargatornas nuvarande utformning i Malmö är relativt homogen och att det finns utvecklingspotential i hur mycket invånarna involveras i planeringen, sommargatornas placering samt vilka aktiviteter som förekommer. I steg två analyserades hur Malmö stad kan utveckla sina sommargator i enlighet med målen från *Livet i staden*, där vi önskar en större variation i utbud av aktiviteter och större delaktighet med Malmöborna och ökad medborgardialog. I steg tre föreslogs en ny konceptbeskrivning för Malmös framtida sommargator där fokuset är på Malmöbornas användning av sommargator och hur de kan inkluderas mer i planeringen av sommargator. Vi presenterade därför i steg 3 en modell för dialog och invånardelaktighet där Malmöborna involveras i planeringsfasen, genomförandefasen såväl som i utvärderingen.

Uppsatsen ser inte sommargator som en universallösning och baserat på vilka intentioner som finns bakom genomförandet kan utfallet variera. För den sociala hållbarheten är det därför av vikt att involvera invånarna och låta genomförandet ske utifrån deras önskemål och behov. Denna uppsats visar på alternativa tillvägagångssätt i sommargatornas utformning, både sett till utbud och när man får vara med och påverka planeringsprocessen. Vi föreslår att det kan finnas mer aktiviteter än endast sittplatser, växter och uteserveringar på sommargatorna samt att invånare ska inkluderas tidigare och vara delaktiga genom hela planeringsprocessen. Sommargatorna kan på så sätt fylla rollen som en av många pusselbitar för en mer inkluderande stadsplanering.

Nyckelord: sommargator, temporär urbanism, taktisk urbanism, översiktsplan, stadsplanering, medborgardialog, delaktighet

Abstract

This thesis critically explores how a Swedish municipality can use summer streets to enhance public participation and create a more inclusive planning process. Temporary urbanism contrasts with the Swedish planning process in the amount of time and money invested and regarding inclusion. It can open up to alternative ways how Swedish municipalities approach the traditional planning process. We believe that by using summer streets, municipalities can reach goals from their overview plan. However, we feel that there is no analysis for how to implement temporary urbanism in the planning process to increase citizen participation. Using the case study of the municipality of Malmö, theories of temporary urbanism have been related to strategies from *Livet i staden* within their overview plan to demonstrate potential development with summer streets.

The analysis and results are structured into three stages. In stage one, we identify that the current design of Malmö's summer streets is relatively homogenous and has potential for further

development, especially regarding their location, what activities take place and citizen participation in the planning process. In the second stage, we analyze how Malmö can improve its summer streets in alignment with *Livet i staden*, emphasizing the need for greater diversity in activities, enhanced citizen participation and improved public dialogue. In the third stage, we propose a new concept for the future development of Malmö's summer streets. The new concept focuses on the citizens of Malmö, how they use the summer streets and how they can be included more in the planning process. We therefore present a model on citizen participation within the whole planning process, from planning, to implementation and evaluation.

However, we don't view summer streets as the perfect solution. Depending on the agenda of those involved, the execution will vary. Because of this, it is important to involve citizens early and respect their wishes and needs. By doing this, there can be a positive impact on social inclusion. This thesis presents alternative ways how summer streets can be designed and when to involve citizens in the planning process. We suggest that there can be more activities than just benches, plants and restaurants with outdoor seating and that citizens should be involved in the whole planning process. Summer streets can by this be one of many puzzle pieces needed to enable a more inclusive planning process.

Keywords: summer streets, temporary urbanism, tactical urbanism, overview plan, city planning, public dialogue, participation

Innehållsförteckning

Figurförteckning	7
1. Inledning	8
1.1 Syfte och frågeställning	10
1.2 Avgränsning	10
2. Material och metod	11
2.1 Material	11
2.2 Metod	12
2.3 Metoddiskussion	13
3. Paraplybegreppet temporär urbanism	15
3.1 Temporär urbanism	15
3.2 Taktisk urbanism	18
3.3 Socialt hållbara grannskap som kompletterande teori	19
4. Resultat och analys över Malmös sommargator	20
4.1 STEG 1. Malmös sommargator idag	20
4.1.1 Sommargatornas utformning	21
4.1.2 Åsikter från besökare, boende och verksamheter	24
4.2 STEG 2. Utveckling av Malmös sommargator utifrån <i>Livet i staden</i>	26
4.2.1 Sommargata för den levande staden	26
4.2.2 Sommargata som medborgardialog och medskapandeprocess	31
5. STEG 3. Förslag på ny konceptbeskrivning för Malmös sommargator	36
5.1 Varför sommargata?	36
5.2 Var sommargata?	38
5.3 Hur sommargata?	38
6. Avslutande diskussion	40
6.1 Vidare forskning	43
Referenser	44
Figurreferenser	47
Bilagor	48

Figurförteckning

Figur 1. Paraplybegreppet temporär urbanism och dess underliggande teorier. Inspirerat av Bragaglia och Rossignolo (2021:373). (Bergström, M. 2025).	15
Figur 2. Sommargatornas nuvarande placering i centrala Malmö. De gröna linjerna visar sommargatorna och de röda linjerna handelsstråken. (Nedtonad karta © Lantmäteriet. Markeringar av Bergström, M. 2025).	21
Figur 3. Kärleksgatan erbjuder få aktiviteter. Finns endast sittplatser och olika former av planteringsytor. (Apelöga 2022).	22
Figur 4. Friisgatans homogena utformning, där samma sittplatser och växtlighet som finns på övriga sommargator utgör den huvudsakliga gestaltningen. Finns inga inslag av gratis eller boendedrivna aktiviteter. (Lindemalm 2024).	22
Figur 5. Situationsplan över Ängelholmsgatan. De röd-streckade markeringarna visar på det stora utrymmet uteserveringarna fått. Endast tre offentliga bänkar finns i kontrast till uteserveringarnas stora yta. Inslag av boendedrivna aktiviteter finns ej. (Malmö stad 2024).	23
Figur 6. Exempel på andra centrum (röda cirklar) omkring centrala Malmö där Malmö stad kan testa att etablera sommargator. (Nedtonad karta © Lantmäteriet. Markeringar av Bergström, M. 2025).	28
Figur 7. Dialog och invånardelaktighet. Samspelet mellan Malmöbor och Malmö stad i hela planeringsprocessen. (Vrede, S. 2025).	37

1. Inledning

Temporär urbanism är ett tillvägagångssätt inom stadsplanering där man genom snabba och kostnadseffektiva lösningar kan skapa levande, flexibla och inkluderande samhällen (Lydon & Garcia 2015). Genom mindre investeringar inför större projekt kan det användas som en testande metod i stadsplanering. Det kan påverka städers korta och långsiktiga utveckling i en värld med begränsade resurser och allt större krav på snabb omställning. Oftast sker det genom platsspecifika utformningar på invånarnas efterfrågan. I en svensk kommunal kontext tar temporär urbanism form genom bland annat sommargator. Sommargator har funnits i Sverige sedan 1980-talet (Esaïasson 2019) där biltrafik tillfälligt stängts av under sommartid och ersätts med gång- och vistelseytor för människor under sommarmånaderna. Sommargatorna kan fyllas med olika aktiviteter men några av de vanligaste är restauranger med uteservering, sittplatser och växtarrangemang. De flesta sommargator återgår till sin ursprungliga funktion efter sommaren men i vissa fall har de omvandlats och blivit permanenta gågator året om (Esaïasson 2019).

Den temporära urbanismen kontrasterar med den svenska planeringsprocessen. I Sverige grundar sig planeringsprocessen i ett kommunalt planmonopol, där kommunen har ensamrätt att bestämma om den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och när ett område ska detaljplanläggas (Boverket 2023). Detta baseras oftast på kommunernas översiktsplan, där deras strategier och långsiktiga mål presenteras. Inom temporär urbanism förespråkas inte nödvändigtvis en ensamrätt över planeringen, vilket skiljer sig mot det svenska planmonopolet. Även fokuset på tidigt deltagande inom temporär urbanism är en skillnad mot den svenska planeringsprocessen och därför relevant att undersöka. Den svenska planeringsprocessen har ett demokratiskt förhållningssätt där kommunens invånare röstar fram vilka som ska planera staden men därefter är inte invånarna delaktiga, utöver det lagstadgade samråden som sker först efter att kommunen lagt fram planförslag (Boverket 2020). Samråden har problematiserats och Fredriksson beskriver bland annat "Att vara involverad i en process är inte detsamma som att ha en meningsfull röst" (2020:16). Det är därför intressant att undersöka hur kommuner genom temporär urbanism kan öka dialog och delaktighet med invånarna i hela planeringsprocessen och inte endast i de idag sällsynta samråden.

Malmö stad är en relevant fallstudie då de sedan 2017 arbetat med sommargator och 2023 prisades med *Årets stadskärna* (Malmö stad 2023b). Samtidigt är det en stad med samhällsklyftor och uttalade skillnader i socioekonomi. Under 2022 bodde det enligt Boverkets segregationsbarometer 42,8% i områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar medan 28,6% bodde i

områden med socioekonomiska utmaningar eller stora socioekonomiska utmaningar (2021). Vidare växer nästan vart fjärde barn upp i ett ekonomiskt utsatt hushåll eller i trångboddhet. Dessa skillnader i socioekonomiska förutsättningar i kombination med att Malmö stad är den tredje största och snabbast växande storstaden i Sverige (Malmö stad u.å.a) gör att det ställs stora krav på stadsbyggnadsutvecklingen och strategierna de har för att nå de Globala målen.

I sin översiktsplan från 2023 har Malmö stad identifierat tre prioriterade inriktningar: *Malmö som regional motor för grön tillväxt och sysselsättning*, *Staden som kulturell och demokratisk livsmiljö* och *En nära, tät, grön och funktionsblandad stad*. Genom dessa inriktningar ska Malmö stad bemöta de 17 Globala målen i Agenda 2030 och ta hänsyn till sociala, miljömässiga och ekonomiska perspektiv i stadens planering (Malmö stad 2023c:7). Den prioriterade inriktningarna *Staden som kulturell och demokratisk livsmiljö* redogör för hur Malmö ska främja demokrati och tillit för att skapa en stad där alla känner sig delaktiga i samhället. Stadsplaneringen har rollen att utforma en jämlik livsmiljö där de offentliga rummen ska skapa mötesplatser över och inom sociala och kulturella gränser. Kultur och civilsamhälle ska stärka känslan av sammanhang och Malmö stad ska ha en tillåtande attityd för engagemang och lokala initiativ (Malmö stad 2023 b:14–16). För att uppfylla de prioriterade inriktningarna i översiktsplanen har Malmö stad fem strategier. En av dessa är *Livet i staden* som utgår från Malmöbornas behov och upplevelser av staden (2023c:18).

Temporär urbanism kan ge verktyg för en ökad dialog och invånarengagemang (Lydon & Garcia 2015), något vi tycker kan inkorporeras mer och tidigare i planeringsprocessen för att möjliggöra mer inkluderande kommuner. Vi ser en potential att genom temporär urbanism och sommargator arbeta för att nå målen som Malmö stad satt upp i sin översiktsplan men saknar en analys på hur det kan tillämpas i planeringsprocessen. För landskapsarkitekter i praktiken är det intressant då dessa är med i planeringsprocessen och utformar framtidens städer. Vi ser även en bristande problematisering av de svenska sommargatorna då teorin om temporär urbanism också kritiserats av forskare såsom Madanipour (2017b) och Bragaglia och Caruso (2022). Kritiken grundar sig främst i vems intentioner som styr projektet och i vilket syfte, där utfallet antingen kan bli positiva sociala konsekvenser eller negativa såsom en kommersialisering av det offentliga utrymmet eller gentrifiering. Vi anser att alla involverade har (medvetna eller omedvetna) intentioner, inklusive landskapsarkitekter, och det är därför intressant att kritiskt granska intentionerna och synliggöra möjligheterna för hur man genom praktiska metoder kan skapa en mer inkluderande och delaktig stadsplanering utifrån invånarnas behov.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att kritiskt granska Malmö stads arbete med sommargator för att undersöka hur de genom sommargator kan skapa en mer inkluderande stad. Vi kommer föreslå hur de kan utveckla sommargatorna och ge förutsättningar för ett ökat deltagande och en mer inkluderande planeringsprocess samt en utformning av sommargatorna utifrån Malmöbornas behov. Det kommer ske i tre steg. Först kommer sommargatornas nuvarande utformning analyseras och kritiskt granskas. Därefter, genom att analysera Malmö stads översiktsplan från 2023 med särskilt fokus på strategin *Livet i staden*, vill vi se hur sommargator kan bidra till stadens långsiktiga mål. Slutligen kommer en konceptbeskrivning tas fram utifrån presenterat resultat för att föreslå hur Malmö stad ska arbeta med sommargator utifrån Malmöbornas behov och som medel för ökad delaktighet i planeringsprocessen i framtiden.

- Steg 1 och 2: Hur kan Malmö stad utveckla sitt arbete med sommargator för att uppnå strategierna i *Livet i staden* från deras gällande översiktsplan från 2023?
- Steg 3: Hur kan en ny konceptbeskrivning för Malmö stads sommargator se ut för att planera sommargator som gynnar Malmöborna utifrån *Livet i staden*?

1.2 Avgränsning

Följande uppsats kommer endast fokusera på Malmö stads arbete med fyra av fem sommargator samt strategin *Livet i staden*. Sommargatan Järnvägsgatan kommer inte att analyseras då utvärderingsdokument saknas och den därmed inte kan utvärderas likvärdigt med resterande sommargator. Uppsatsen kommer inte beröra exempelvis miljömässiga konsekvenser då arbetet syftar till att undersöka sociala aspekter som dialog, medskapande i den svenska planeringsprocessen och hur man skapar en levande stad då dessa aspekter berörs i *Livet i staden*.

Under arbetets gång kommer begreppet medborgardialog användas då det är ett etablerat begrepp men eftersom det utesluter alla som inte har medborgarskap har vi valt att använda termen i en bredare bemärkelse. Med medborgardialog inkluderar vi alla Malmöbor, oavsett om man har medborgarskap, uppehållstillstånd eller är papperslös, och begreppet kommer användas i den kontexten härnäst.

2. Material och metod

Uppsatsen är en fallstudie över Malmö stad och deras sommargator. En fallstudie studerar ett avgränsat sammanhang utförligt (Johansson 2000). Malmö stad valdes strategiskt då de redan jobbar med sommargator och har socioekonomiska klyftor, varför det är intressant att undersöka hur sommargatorna kan bidra till att skapa en mer inkluderande stad. Vi kommer först diskutera materialet i uppsatsen och därefter hur vi använt det.

2.1 Material

Malmö stads översiktsplan antogs 2023 med syftet att underlätta planeringen och specificera hur Malmö stad ska växa hållbart (Malmö stad 2023c).

Översiktsplanen innehåller tre prioriterade inriktningar med övergripande målsättningar. Dessa bryts ned i strategier som konkretiserar vad Malmö stad och andra aktörer i Malmö behöver göras för att uppnå målsättningarna. Av de fem strategierna valde vi att fokusera på *Livet i staden* som fastslår att ”människan gör staden” (Malmö stad 2023c:18). *Livet i staden* berör områdena *Jämlikhet och hälsa*, *Kultur och civilsamhälle*, *Lokal förankring*, *Demokrati och delaktighet*, *Bostadsförsörjning*, *Skolor och övrigt civilsamhälle* och *Näringsliv, kommersiell service och besöksnäring*, där vardera område innehåller flertalet strategier i punktform för hur Malmö stad och andra aktörer i Malmö ska gå tillväga. Vi valde *Livet i staden* då den fokuserar på människan och inkludering vilket berör syftet i denna undersökning.

Dokumentet över sommargatorna består av en konceptbeskrivning (Malmö stad 2018b), situationsplaner (2023a, 2024b, c, e) och utvärderingsdokument (Malmö stad 2020, 2021, 2022). Sommargatornas konceptbeskrivning beskriver hur de ska utformas och genomföras från det att dem initieras tills dem avetableras (Malmö stad 2018b). Den nuvarande konceptbeskrivningen togs fram 2018 och är indelad i rubrikerna *Varför sommargata?*, *Var sommargata?* och *Hur sommargata?*.

Dokumentet ger också riktlinjer, exempelvis trafikregleringar och tillgänglighetsanpassning samt hur sommargatorna kan användas.

Konceptbeskrivningen har legat till grund för situationsplanerna.

Situationsplanerna är dokument som tas fram i samband med etableringen av sommargatorna och beskriver deras utformning (se bilaga 1-5). För denna uppsats har de senaste situationsplanerna, från 2023-2024, använts. I samband med avetablering av sommargatorna efter deras första säsong mellan 2020-2022, tog Malmö stad fram utvärderingsdokument (2020, 2021, 2022). Syftet med utvärderingsdokumentet var att fråga besökare, boende och verksamheter om sommargatorna. Det är frågor om upplevelsen av sommargatan, om det ska förbli

en sommargata, hur väl samverkan varit mellan Malmö stad, boende och verksamheter samt möjlighet för besökare att ge förbättringsförslag.

2.2 Metod

Metoden består, utöver fallstudie, av en dokumentanalys över Malmö stads översiktsplan, sommargatornas konceptbeskrivning, situationsplaner och utvärderingsdokument. Dokumentanalys är en metod där (text-)data, exempelvis styrdokument, samlas in, kategoriseras och analyseras (Funck & Karlsson 2021). Även visuellt material, i vårt fall situationsplaner, kan innefattas i det bredare begreppet text som inkluderar såväl språk som bilder och illustrationer (Björkvall 2018:358). I denna uppsats har materialet från Malmö stad analyserats utifrån de tre stegen i våra frågeställningar.

I steg ett analyserades Malmö stads nuvarande arbete med sommargator genom att studera Malmö stads konceptbeskrivning för sommargator, situationsplanerna för Friisgatan, Claesgatan, Ängelholmsgatan och Kärleksgatan (se bilaga 1–5) och tillhörande utvärderingsdokument (Malmö stad 2020, 2021, 2022). Vi analyserade vad konceptbeskrivningen beskrev om placering, gestaltning och aktiviteter. Därefter konstaterade vi utefter situationsplanerna var sommargatorna fanns samt analyserade deras innehåll. Sedan tolkade vi sommargatornas utvärderingsdokument för att undersöka åsikter och vem som varit med att utforma sommargatorna. Utifrån det drogs slutsatser om hur väl de nuvarande sommargatorna följer konceptbeskrivningen. Det gjordes för att synliggöra nuvarande brister i utformningen och utförandet och lade grunden för vad som diskuteras i steg två.

I steg två analyserades Malmö stads översiktsplan (2023c) för att undersöka vilka möjligheter Malmö stad har att utveckla sitt arbete med sommargator för att efterleva det som beskrivs i strategin *Livet i staden*. Vi analyserade *Livet i staden* genom att dela upp strategin efter de idéspår vi funnit inom teorin om temporär urbanism och identifierade paralleller mellan teorin och strategin. Genom att tillämpa teorin om temporär urbanism på *Livet i staden*, gav vi sedan förslag på hur Malmö stad kan arbeta med sina sommargator för att nå målsättningarna från *Livet i staden*. Samtidigt ville vi ha ett kritiskt förhållningssätt till hur Malmö stad kan arbeta med sommargator då aspekter i temporär urbanism kritiserats vilket kommer redogöras för i Kapitel 3 *Paraplybegreppet temporär urbanism*. Därför problematiserade vi även vårt resultat.

Grundat i resultatet från steg ett och två sammanfattade och presenterade vi i steg tre en ny konceptbeskrivning för Malmös sommargator utifrån strategin *Livet i staden*. Den nya konceptbeskrivningen togs fram eftersom den nuvarande inte beskriver hur sommargatorna kan bidra till ett mer inkluderande Malmö eller på

vilka sätt delaktigheten hos Malmöborna kan öka vid utformningen av sommargator.

2.3 Metoddiskussion

Som tidigare nämnt är vår metod en fallstudie. Fördelen med fallstudier är att det möjliggör en mer djupgående och platsspecifik analys (Johansson 2000). Genom att kombinera olika sorters material över Malmös sommargator ges en bredare och mer omfattande bild över deras sommargator. Det lämnar också utrymme för en mer kvalitativ analys och tillämpning av det teoretiska materialet som berör temporär urbanism. Däremot är en nackdel med fallstudie som metod att analysen blir för platsspecifik och kan därmed bli svår att applicera på sammanhang som inte berör Malmö stad.

Uppsatsens resultat bygger på en dokumentanalys. Fördelen med dokumentanalys i denna uppsats är att materialet är beständigt, till skillnad från den temporära utformningen. Det möjliggör en analys där man kan återgå till materialet även om sommargatorna inte är kvar och att analysen inte blir tidsbegränsad. Vidare undersöktes Malmö stads mål och strategier som antagits i deras översiktsplan. Det lämpade sig därför att utgå från översiktsplanen då det är en förstahandskälla.

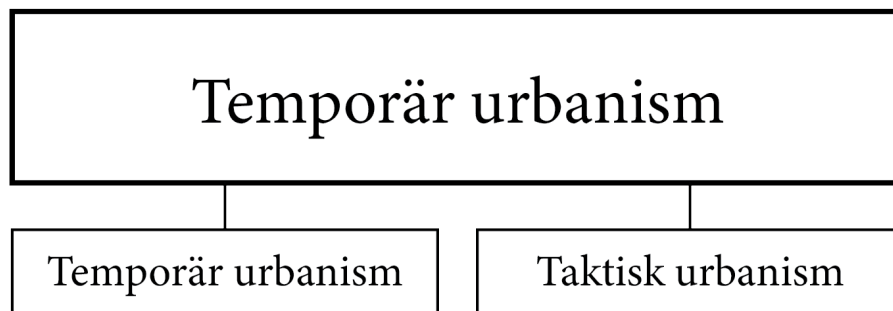
Risken med dokumentanalys, framför allt med hänsyn till steg ett, är att vissa aspekter, såsom subjektiva upplevelser, inte framgår i dokument som situationsplaner. Subjektiva upplevelser som inte framgår skulle kunna vara känslan av ägandeskap och deltagande hos Malmöborna. Dessutom kan gestaltningen förändrats utan att situationsplanerna uppdaterats. För att undersöka det hade en platsanalys varit ett bra komplement till dokumentanalys men då sommargatorna endast existerar under begränsade perioder var det inte möjligt inom ramen för denna uppsats. Vidare är allt material i steg ett från samma källa, Malmö stad, vilket innebär att endast ett perspektiv lyfts fram. Det perspektiv som lyfts fram i utvärderingarna är påverkat av kommunen och inte direkt civilsamhällets eller näringslivets ord. Detta påverkar analysens bredd och nyansering. Dessutom behöver inte dokumenten visa allt Malmö stad gör, de kan göra mer för civilsamhället än vad som kan utläsas från dokumenten. För att stärka en sådan här undersökning skulle dokumenten från Malmö stad därför kunna kompletteras med mer omfattande befolkningsundersökningar och intervjuer med Malmö stad för att få dessa perspektiv.

Även hur vi tolkar dokumenten kan påverka resultatet. I steg två sker ett urval av vilka citat ur *Livet i staden* som lyfts fram. Vissa citat är inte med i sin helhet utan delar har klippts bort för att betona det vi tyckt varit relevant eller för att göra citaten grammatiskt korrekta i sammanhanget de presenterats. Det finns en risk att bara saker som bekräftar vår tes lyfts fram, en form av bekräftelsebias. Det kan

visa på våra underliggande intentioner vilket kommer diskuteras i den avslutande diskussionen. Samtidigt behöver inte alla strategier vara relevanta för sommargatorna då temporär urbanism har begränsningar, vilket också tas upp i den avslutande diskussionen.

3. Paraplybegreppet temporär urbanism

Temporär användning av urbana platser sker på många olika sätt och har teoretiserats av flera vetenskapliga författare. Bragaglia och Rossignolo (2021) sammanställer de vanligaste teoretiska begreppen under paraplybegreppet *temporary urbanism* med underliggande teorier som *tactical* och *temporary urbanism* (se figur 1). Den här uppsatsen kommer fokusera på *temporary urbanism* (Madanipour 2017a) som vi översätter till temporär urbanism och *tactical urbanism* (Lydon & Garcia 2015) som vi översätter till taktisk urbanism.

Figur 1. Paraplybegreppet temporär urbanism och dess underliggande teorier. Inspirerat av Bragaglia och Rossignolo (2021:373). (Bergström, M. 2025).

3.1 Temporär urbanism

Madanipour skriver att temporär urbanism “is based on events that seem to be random, outside the normal rhythm of things, disrupting the settled habits of society and disregarding the routines that regulate everyday life” (Madanipour 2017a:11). Han lyfter fram de offentliga platserna som de viktigaste för temporära event (2017a:178). Dessa rum är ofta redan flexibelt planerade vilket möjliggör för nya uttrycksformer och experimentering. På platserna kan nya möten uppstå och idéer utvecklas, vilket kan spela en central roll i en stads utveckling. Madanipour (2017a:166) framhåller att styrkan i temporär urbanism ligger i de processer där sociala förbättringar är en integrerad del av processen.

För att undersöka den kreativa potentialen med temporär urbanism presenterar Madanipour (2017a:165–166) tre spår. Det första spåret temporär urbanism erbjuder är att ifrågasätta eller utmana status quo genom att bryta etablerade mönster och visa nya perspektiv. Potentialen i temporära händelser ligger inte i att nödvändigtvis ge permanenta svar eller lösningar, utan i ett ifrågasättande av tidigare misslyckanden (Madanipour 2017a:139). Det andra spåret är möjligheten till experimentering av idéer och seder i rum och tid (Madanipour 2017a:143). Det tredje spåret är hur civilsamhället genom temporär urbanism kan visa på alternativa system och användningar, frigjorda från statliga krafter och

marknadskrafter (Madanipour 2017a:160). Istället får aktiviteter frikopplade från statliga eller ekonomiska intressen ta plats där tid, rum och institutioner omprövas. Madanipour (2017a:165–166) hävdar att alla dessa spår har potentiella positiva konsekvenser, då de kan hjälpa en stad att utvecklas, men lyfter också flera potentiellt negativa konsekvenser, så som ökad gentrifiering eller att marknaden öppnas upp för de ekonomiskt starka aktörerna, medan mindre aktörer konkurreras ut.

Temporär användning kan enligt Madanipour (2017b) bli ett svar på krympande städer och därmed vara ett verktyg för urban förnyelse. Med krympande städer syftar Madanipour till före detta industristäder som avbefolkas, men även döende stadskärnor och tar upp exemplet Paris (2017b:799-802). Den temporära användningen kan införas som en katalysator för förändring med målet att ändra användningen av marken men även för att förändra bilden av en stad. Temporär urbanism kan också skapas som katalysator för en livlig stad. Liknande påtalar Bragaglia och Caruso att offentliga myndigheter har sett temporär urbanism som ett sätt att skapa “a ‘vibrant and creative city’ image” (2022:205). De initierar då temporära platser med en långsiktig plan som Bragaglia och Caruso kallar *vision for the urban regeneration* för att strukturellt bemöta problem.

Både intentionen att förändra användningen av marken och förändra bilden av en stad vittnar om det Madanipour kallar landskap som event, där miljön blir ett event i sig själv (2017b:802). Han pekar ut att det kan agera som katalysator för något annat än eventet i sig, ofta en ekonomisk drivkraft. Av den anledningen blir landskapet som event ofta kommersiellt då både platsen och upplevelsen kommersialiseras pådrivet av en agenda att skapa värdeökning. Även Bragaglia och Caruso (2022) ser risker med ekonomiska drivkrafter bakom temporär urbanism där sociala och ekonomiska åtgärder för stadens invånare har minskat. De är kritiska mot det nyliberala förhållningssättet att ökat välmående sker genom en fri marknad och handel utan statligt inflytande. Bragaglia och Caruso (2022) varnar för hur privata aktörer använder temporär urbanism för att maximera den egna ekonomiska vinningen, men pekar samtidigt ut att sociala värden kan skapas av privata aktörer. De påpekar dessutom att även *bottom-up*-processer från civilsamhället kan leda till ojämlika resultat, såsom gentrifiering. Både Bragaglia och Caruso (2022) och Madanipour (2017b) betonar i slutändan att konsekvenserna beror på intentionerna hos initiativtagaren och kontexten som de temporära händelserna sker i och att den kreativa potentialen därför är fri.

Temporär urbanism har inte bara kritiserats som ett verktyg för en nyliberal agenda utan även för att det kan användas för att skymma undan större samhällsproblem, som exempelvis behov att rusta upp stadsdelar (Galdini 2020:3; Stevens et al. 2024). Istället för att satsa helt på ett projekt som kan gynna

samhället i stort lägger man pengarna på kortsiktiga projekt som inte bidrar långsiktigt till staden. Madanipour (2017a:179) betonar därför vikten av att utvärdera de sociala och miljömässiga konsekvenserna av temporära event med fokus på vilka som initierat dessa, vilka motiv de har haft och effekten de har haft på andra.

3.1.1 Sex tillvägagångssätt till temporär urbanism

Oswalt et al. (2013) presenterar ett teoretiskt ramverk med sex tillvägagångssätt kring hur städer kan arbeta med temporär urbanism som en informell planeringsprocess. Tillvägagångssätten kommer förklaras nedan och vi översätter de till *möjliggöra*, *initiera*, *hävda*, *stötta*, *formalisera* och *exploatera*. Oswalt et al. utgår främst från platser som står tomma eller övergivits och menar på att dessa har potential att omvandlas med hjälp av temporär urbanism. Projekten kan vara drivna enskilt av civilsamhället, den offentliga sektorn och privata aktörer eller genom samarbete.

Möjliggöra beskriver processen att ta bort de hinder som försvårar för temporär urbanism. Det kan vara den offentliga sektorn som ändrar lagstiftning eller ordnar avtal och tillstånd med platsens markägare. Civilsamhället har ingen formell makt utan det är främst den offentliga sektorn eller privata aktörer som agerar medlare i *möjliggörande* (Oswalt et al. 2013:230–237). En aktör kan gå steget längre och själva lägga fram förslag på en plats där den temporära urbanismen kan ske och vilka aktiviteter som kommer finnas, vilket Oswalt et al. kallar *initiera*. Beroende på vem som *initierar* kommer de ha olika agenda.

Efter att en plats valts kommer den *hävdas* av olika intressenter vars agendor kan hamna i konflikt med varandra (Oswalt et al. 2013:304–309). Den konflikt som skapas är inte nödvändigtvis dålig då den kan bidra till att projektet får mer uppmärksamhet och flera i samhället kan vara med och tycka till om platsens utveckling. Där flera intressenter finns kan även dessa kopplas samman i större nätverk genom *stöttnings*, oftast med hjälp av den offentliga sektorn eller privata aktörer. Detta genomförs framförallt för att hjälpa grupper med lite erfarenhet av planering och hantera frågor som finansiering, lagfrågor och etablera nätverk. Den offentliga sektorn kan gå in och *stötta* i projekt som ett sätt för att öppna upp för temporär urbanism i socialt utsatta områden där få investerar.

Bland temporära projekt kan det långsiktigt finnas ett önskemål bland framförallt användarna att det ska bli permanent. De vill *formalisera* projektet (Oswalt et al. 2013:322–331). Det är ofta eftersträvarsvärt då det bidrar till att ta bort den osäkerhet som finns i tillfälliga projekt. Det ska dock noteras att *formalisering* inte nödvändigtvis ger den önskade effekten när den temporära aspekten försvinner då det kan ha varit det som gjorde platsen spännande. Det sista steget

Oswalt et al. presenterar *exploatera*, vilket är när temporär urbanism används av en tredje part, främst markägare och företag, för ekonomisk vinning (2013:348–355). Det kan vara en metod för att öka värdet på ens fastigheter och attrahera kommersiell användning med hjälp av exempelvis konst, kultur och underhållning. Även om det införs för egen vinning kan det gynna fler parter och bidra till att skapa en mer varierad kultur och ett större utbud i samhället.

3.2 Taktisk urbanism

Taktisk urbanism, förklarar Lydon och Garcia (2015), är ett tillvägagångssätt för stadsdelsutveckling och -aktivering som fokuserar på kortsiktiga, lågkostnads- och skalbara lösningar för att planera flexibla områden som kan ändras i takt med stadens utveckling. Samtidigt understryker de att taktisk urbanism inte är en universallösning, men den kan öka medvetenheten kring ett specifikt problem. Lydon och Garcia (2015:12) uppger att det finns tre vanligast förekommande användningar av taktisk urbanism. Det första är att det är initierat av medborgare utan inblandning av offentlig sektor för att inte behöva gå igenom en lång byråkratisk process för att få igenom förändring. Det andra är som ett verktyg för en stad, entreprenörer eller ideella organisationer för att engagera civilsamhället i planeringen. Det tredje är som ett sätt för en stad eller entreprenör att prova ett projekt med mindre medel innan det görs långsiktiga och större investeringar. Dessa tre steg utesluter inte varandra utan kan kombineras.

Lydon och Garcia (2015) beskriver fem steg för hur man kan bedriva taktisk urbanism. Den här uppsatsen beskriver endast steget *ideate* som vi översätter till *idégenerering* då den kompletterar teorierna från temporär urbanism med ett större fokus på invånardrivna processer. *Idégenerering* behandlar hur man kan utveckla och spåna idéer kring hur man ska lösa problem. Delaktighet är en viktig poäng i det här skedet där tidig involvering gör att de involverade snabbare känner ägandeskap med projektet (Lydon & Garcia 2015:180). Olika plattformar lyfts fram som möjligheter där en kombination av digitala och fysiska plattform är det bästa för att generera så många idéer som möjligt och ge förutsättningar för involvering. Samtidigt varnar Lydon och Garcia (2015:181) för att offentliga myndigheter kan använda de digitala plattformarna för att förbättra sin statistik i delaktighet utan en egentlig påverkan från civilsamhället. Under *idégenerering* uppmuntras även den offentliga sektorn ha överseende med invånardrivna projekt som inte haft tillstånd och se dessa som en tillgång snarare än att straffa dem. De bör istället fokusera på problemen som blivit uppmärksammade genom dessa taktiska urbanismprojekt.

3.3 Socialt hållbara grannskap som kompletterande teori

Teorierna om temporär och taktisk urbanism motiverar inte *varför* det är viktigt att involvera invånare och skapa en inkluderande stad. För att komplettera det vänder vi oss därför till Dempsey et al. (2011) som fokuserar på socialt hållbara grannskap. Dempsey et al. tar upp fem faktorer som påverkar den sociala hållbarheten i grannskap. En av de faktorerna är känna tillhörighet (*Pride/ sense of place*), vilket grundar sig i att en stolthet över platsen stärker identitet och trivsel för de boende (Dempsey et al. 2011:296). Ytterligare faktor är deltagande (*Participation in Collective Groups and Networks in the Community*) som beskriver att aktiviteter som boende utför tillsammans stärker deras gemenskap. För att skapa förutsättningar för aktiviteter nämns det att en rik variation av aktiviteter och ett högre antal boende i området är önskvärt (Dempsey et al. 2011:295).

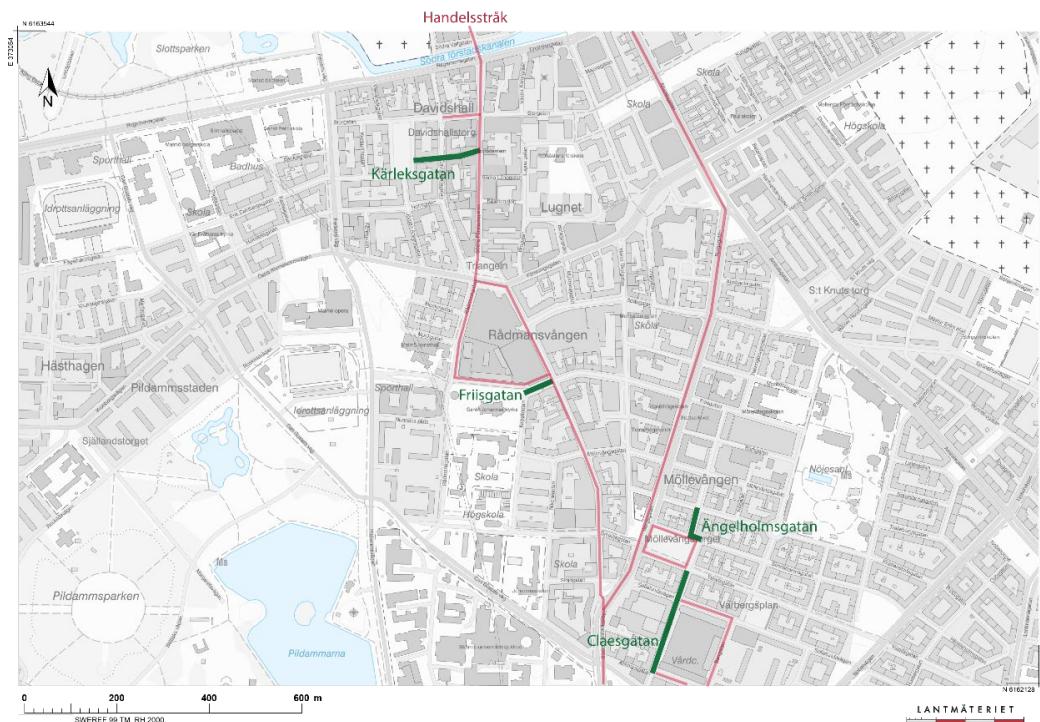
4. Resultat och analys över Malmös sommargator

I följande underkapitel kommer utformningen på Malmös sommargator kritiskt granskas och jämföras med vad som står i konceptbeskrivningen för Malmös sommargator. Med hjälp av teorierna om temporär urbanism kommer det också läggas fram förslag för hur sommargatorna framöver kan utformas för att bemöta strategin *Livet i staden* från Malmö stads översiktsplan.

4.1 STEG 1. Malmös sommargator idag

Malmö stad har sedan 2017 etablerat fem stycken sommargator där den första, Friisgatan, byggs om till en permanent gågata och förväntas vara klar till våren 2025. Sedan dess har det kommit fyra till. Av dessa fyra har en avvecklats, Järnvägsgatan, medan tre stycken, Kärleksgatan, Claesgatan och Ängelholmsgatan, återkommer varje sommar (Malmö stad 2024d). I Malmö stads konceptbeskrivning för sommargator förklaras vilka målsättningar Malmö stad vill uppnå med gatorna (Malmö stad 2018b). Det ska noteras att konceptbeskrivningen är äldre än gällande översiktsplan från 2023 men att de mål som nämns i konceptbeskrivningen går att relatera till deras gällande översiktsplan.

I konceptbeskrivningen för sommargator beskriver Malmö stad att "På en sommargata ska alltid fotgängare och folkliv ha högsta prioritet" (2018b:5). De ser också att initiativet för etablering av sommargator helst ska komma från de boende, fastighetsägarna eller verksamheterna i området och inte från kommunen. Angående aktiviteterna beskriver de att sommargatan kan användas för uteserveringar, varuexponering samt aktiviteter för boende och föreningslivet. Malmö stad betonar också vikten av en kontinuerlig dialog med berörda parter för att främja initiativ och idéer kring sommargator (Malmö stad 2018b:10). För gestaltningen beskriver de att de grundläggande beståndsbitarna ska vara desamma varje år men att det ska finnas nya inslag årligen för att skapa nya upplevelser för besökare. De uppmuntrar också till användningen av konst på sommargator (Malmö stad 2018b:8–9). Frågan som uppstår är vilka av dessa ambitioner som faktiskt följs i planeringen och gestaltningen av sommargatorna?

Figur 2. Sommargatornas nuvarande placering i centrala Malmö. De gröna linjerna visar sommargatorna och de röda linjerna handelsstråken. (Nedtonad karta © Lantmäteriet. Markeringar av Bergström, M. 2025).

4.1.1 Sommargatornas utformning

Alla sommargator är belägna i centrala Malmö, nära de större handelsstråken (se figur 2). I konceptbeskrivningen nämner Malmö stad att sommargatorna ska etableras på gator där andelen gående redan är eller där det efter etableringen förväntas vara större än andelen bilar (2018b:5). De specificerar inte att det måste vara inne i centrala Malmö. En av de potentiella fördelarna med en central placering är dock att det oftast är här folklivet är som mest etablerat och biltrafiken redan hindras mest och kan vara en förklaring till den nuvarande placeringen.

När det kommer till den faktiska utformningen kan det konstateras att sommargatorna är relativt homogena och saknar identitet som särskiljer de från varandra (se figur 3 och 4). Sommargatorna består av samma typ av sitttytor i form av större sittplatser i trädäck, bänkar, runda sittmöbler och picknickbord. Därutöver finns planteringsytor i form av större planteringskärl, mindre trädurnor, en spalje som återfanns på Kärleksgatan och krukor på Friisgatan. På samtliga sommargator har uteserveringar tillåtits, dock med olika stor omfattning (Malmö stad 2023a, 2024c,e,b). Ängelholmsgatan skiljer sig särskilt från de andra då gaturummet huvudsakligen används av uteserveringar (se figur 5). Gestaltningen av sommargatorna indikerar att verksamheter fått en framträdande roll, då uteserveringar tar en stor area av gatornas yta på bekostnad av det offentliga

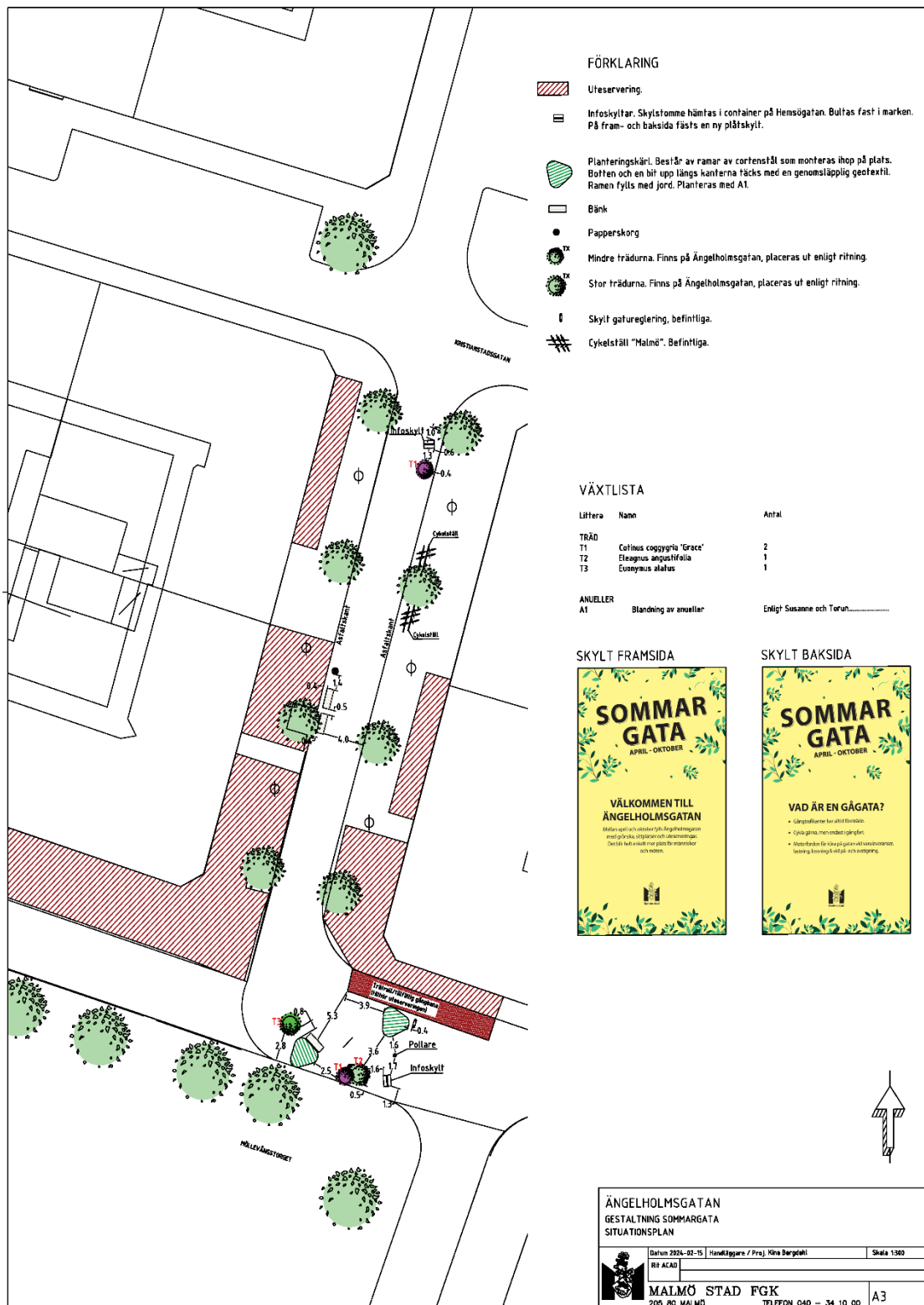
utrymmet. Inslag som strävar efter att främja boendedrivna aktiviteter är få, om ens några, då det endast finns sittplatser och planteringsytor. På Claesgatan fanns dock en fotoram 2024, men det anser vi snarare agerar som en marknadsföringsmetod för att främja Malmö stads identitet som resmål än som en aktivitet som stärker de boendes delaktighet och användning av sommargatan. Det är dock svårt att bekräfta att boendeaktiviteterna är få då intervjumaterial och dokumentation som kommunen insamlat av boendes åsikter angående sommargatorna inte är tillräckligt ingående, vilket kommer diskuteras senare.

Figur 3. Kärleksgatan erbjuder få aktiviteter. Finns endast sittplatser och olika former av planteringsytor. (Apelöga 2022).

Figur 4. Friisgatans homogena utformning, där samma sittplatser och växtlighet som finns på övriga sommargator utgör den huvudsakliga gestaltningen. Finns inga inslag av gratis eller boendedrivna aktiviteter. (Lindemalm 2024).

Figur 5. Situationsplan över Ängelholmsgatan. De röd-streckade markeringarna visar på det stora utrymmet uteserveringarna fått. Endast tre offentliga bänkar finns i kontrast till uteserveringarnas stora yta. Inslag av boendedrivna aktiviteter finns ej. (Malmö stad 2024).

Inriktningen på turism och synen på sommargator som ett besöksmål går att diskutera. Det tyder på vad Madanipour (2017b:803) kallar landskap som event där platsen utgår från begär snarare än behov, vilket turism och besöksnäring kan sägas vara. Intentionen bakom fenomenet kan vara en önskan om att skapa en livlig stad, men medför ofta en kommersialisering av utrymmet. På samma sätt kan fokuset på turism vara ett tecken på att Malmö stad drivits av att skapa vad Bragaglia och Caruso (2022:205) kallar en “‘vibrant and creative city’ image”. Den intentionen från Malmö stads sida kan ytterligare stärkas av *Målområde 7: En aktiv och kreativ stad* som utgick från deras föregående översiktsplan och finns i nuvarande konceptbeskrivning för sommargatorna (2018b). Fokuset där ligger på att skapa mötesplatser, men orden i rubriken talar för det som Bragaglia och Caruso nämner.

Då sommargatorna består av likartade byggelement saknar de unika inslag som reflekterar de boendes önskemål, platsens identitet och förutsättningarna för varje gata. Vi upplever att endast verksamheterna bidrar till att urskilja sommargatornas utbud. Det ovan nämnda *Målområde 7: En aktiv och kreativ stad*, beskriver bland annat att det ska finnas ett varierat utbud av mötesplatser för fritid, rekreation och evenemang. Detta mål liknar strategin *Livet i staden* i den gällande översiktsplanen (2023c:18–22). Om alla sommargator erbjuder samma aktiviteter är det frågan om det anses uppfylla målet. Även om det finns olika sorters restauranger och verksamheter på gatorna blir sommargatornas främsta funktion en gågata där människorna går och förväntas spendera pengar för att få sitta kvar, då de offentliga sittplatserna är få i jämförelse med uteserveringarnas (se figur 5). Uteserveringarnas plats i den nuvarande gestaltningen skulle kunna tyda på en kommersialisering av det offentliga utrymmet pådriven av ekonomiska drivkrafter och nyliberala värderingar som både Madanipour (2017b) och Bragaglia och Caruso (2022) kritiserat. Avsaknaden av gratis aktiviteter, utöver att sitta ner och se på växtlighet, gör att dem som inte har en specifik butik eller restaurang som mål troligen endast kommer passera gatan och inte stanna upp. Detta i sig behöver inte vara fel men då Malmö stad (2018b:5) i den nuvarande konceptbeskrivningen skriver att de vill jobba mer med invånardrivna aktiviteter finns det potential att utveckla sommargator ytterligare. Genom att göra det får staden en större mångfald av aktiviteter och flera i samhället kan känna en tillhörighet vilket Dempsey et al. (2011) även ser som en styrka för att skapa grannskap där boende trivs.

4.1.2 Åsikter från besökare, boende och verksamheter

Ur sommargatornas utvärderingsdokument framgår det att Malmö stad har frågat besökare, boende och verksamheter vad de tycker om sommargatorna. Gemensamt för alla är att majoriteten av de tillfrågade har en positiv inställning

till sommargatorna och dess framtida utveckling som en permanent gågata året om (Malmö stad 2020, 2021, 2022). Besökarna fick frågan om förbättringspotential för sommargatornas framtida utformning och föreslog bland annat mer grönska och fler sittplatser. För Kärleksgatan nämndes också förslag som loppisar, ljusinstallationer och musik och på Claesgatan önskas bland annat mer färg (Malmö stad 2021, 2022). Det visar på att det finns ett intresse för andra aktiviteter utöver de nuvarande vilket tyder på att Malmö stad har potential att jobba mer med *idégenerering*. Lydon och Garcia (2015) beskriver att den offentliga sektorn ska ha en tillåtande inställning och ta till sig idéer som kommer från civilsamhällets håll, vilket Malmö stad kan göra angående sommargatornas utformning. När det kommer till uteserveringarna var det endast på Kärleksgatan som besökarna önskade mer uteserveringar. För de andra gatorna var det inget som efterfrågades, däremot är de positivt inställda till uteserveringarnas utbredning. Något som är intressant angående Ängelholmsgatan, som är den sommargata med mest area av uteservering, är att 9 av 10 boenden gillar uteserveringarna. Att de gillar uteserveringarna behöver inte nödvändigtvis betyda att det är allt de boende efterfrågar med sommargator. Uteserveringar kan vara ett trevligt inslag men andra aktiviteter kan också få mer utrymme.

Verksamheterna har också gett synpunkter på projektet vilket framkommer i utvärderingsdokumenten. En av frågorna till verksamheterna var hur väl de tycker samverkan mellan kommun och verksamheter varit (Malmö stad 2021:9, 12, 2022:9). Det nämns att på alla sommargator utöver Friisgatan önskas mer lyhördhet från kommunen. På Ängelholmsgatan beskriver verksamheterna exempelvis att de önskar att “[...] det ges tillfälle att bidra med insikter och erfarenheter inför ett fortsatt arbete med gatan” (Malmö stad 2021:12). Detta visar på potential där Malmö stad, i enlighet med det Oswalt et al. beskriver, kan ta sig an rollen att *stötta* och *möjliggöra* mer i planeringsprocessen genom att ge tillfällen för att förmedla dessa insikter och involveras mer i projekten (2013:230–237, 304–309). Däremot är frågan om det är främst verksamheterna Malmö stad ska *stötta* mer eller de boende i stadsdelen.

Det är värt att uppmärksamma att boende är den grupp som tillfrågats minst i utvärderingsdokumenten. De har endast tillfrågats om de tycker de fått tillräckligt med information om sommargatorna och hur de upplevt sommargatan, till skillnad från besökarna som fick ge förbättringsförslag och verksamheterna som fick frågan om hur samverkan har fungerat. Det tyder på att det inte varit någon huvudsaklig kommunikation mellan boende och Malmö stad, vilket vi anser är en förlorad möjlighet. Här ser vi potential för Malmö stad att jobba med Lydon och Garcias (2015:179–182) *idégenerering* för att förbättra kommunikationen och vara mer lyhörda för de boendes önskemål. Genom att inkludera dem tidigt i idégenereringsstadiet kan ägandeskapet hos de boende för projektet öka istället

för att som nu endast fråga hur de upplevt gatan efteråt. Vidare kan utvärderingen förbättras där Madanipour (2017b:179) framhåller att de sociala konsekvenserna av ett projekt måste utvärderas. I dagsläget lyfts olika frågor till de boende, besökare och verksamheter utifrån utvärderingsdokumenten där de fick olika möjligheter till inflytande och påverkan. En mer jämlik och utförlig utvärdering skulle kunna stärka och bättre integrera sociala förbättringar vilket Madanipour (2017a:166) betonar är nyckeln till ett lyckat projekt.

4.2 STEG 2. Utveckling av Malmös sommargator utifrån *Livet i staden*

Livet i staden i Malmö stads översiktsplan från 2023 identifierar bland annat att livsmiljön ska “stärka jämlikhet, social sammanhållning och demokrati” och att alla grupper ska välkomnas (2023c:18). I denna har vi sett två spår av idéer, *den levande staden* och *medborgardialog och medskapandeprocess*, relaterat till temporär urbanism. Utifrån dessa idéspår kommer vi undersöka Malmö stads strategier för *Livet i staden* med stöd av teorier om temporär urbanism för att belysa hur Malmö stad kan bemöta nuvarande brister i utformning och planering av sommargatorna, samt föreslå hur de kan utveckla sitt arbete med dem.

4.2.1 Sommargata för den levande staden

Malmö stad uppger själva att de är den storstad i Sverige med snabbast befolkningstillväxt (Malmö stad u.å.a). I deras befolkningsprognos utpekas att denna ökning förväntas ske främst i stadsdelar i utkanten av Malmö och inte i innerstaden (Malmö stad 2024a). Samtidigt finns det ett globalt mönster att stadskärnor dör på grund av förändrade handelsmönster med ökad e-handel, där även svenska städer drabbas (Källström et al. 2021). Källström et al. hävdar att centrumhandel, vilket inkluderar restauranger, caféer och butiker, bidrar till en livlig atmosfär och är en del av att skapa en attraktiv plats. Det kan ge en förklaring till att Malmö stad i sin översiktsplan pekar ut att “Innerstaden ska, tillsammans med andra strategiska platser och stråk, stärkas och anpassas till handelns strukturomvandling och förändrade mobilitets- och konsumtionsmönster” (2023c:22). Från denna strategi framgår det att Malmö stad vill motverka och hantera en döende stadskärna vilket kan motivera den nuvarande placeringen av sommargatorna i centrum, som tidigare nämnt. En vidareutveckling av sommargatorna skulle kunna visa på en ny alternativ - temporär - användning av centrum som skulle kunna stärka centrums roll i staden.

Madanipour (2017b) menar att temporär användning kan användas som svar på krympande städer, inklusive stadskärnor. Den temporära användningen av platsen blir en katalysator för en levande stad men även som ett medel för att förändra bilden av en stad. I sommargatornas konceptbeskrivning står det att ett av målen

är att andra kommuner och intressenter ska känna till sommargatorna och vilja veta mer om dessa (2018b:9). Genom en utformning av sommargator som sticker ut kan uppmärksamhet och intresse dras till Malmö och därmed förändra bilden av staden som Madanipour nämner. Vidare har Malmö stad målet att profilera sig och skriver i översiktsplanen att "Besöksnäringen kan utvecklas med särskilda attraktioner som profilerar staden ur ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv" (2023c:21). En utstickande utformning på sommargatorna skulle gå hand i hand med detta och vara en av dessa särskilda attraktioner, en kontrast till dagens enformiga gestaltning utan egen identitet som redovisats för. Genom en bredare variation i utformningen skulle Malmö stad kunna profilera sig med sina sommargator både nationellt, men även internationellt.

Sommargatornas placering, som i dagsläget är uteslutande i centrala Malmö, kan dock kritiserats och diskuteras. Det är särskilt intressant och relevant i kontexten att Malmö, som tidigare redovisats, är en stad med stora socioekonomiska utmaningar och problem med segregation. Denna problematik berör Malmö stad i sin översiktsplan och skriver att "Stadsbyggnadsprojekt som bidrar till att bryta mentala och fysiska barriärer ska prioriteras. Balans mellan investeringar i områden med olika socioekonomiska förutsättningar ska eftersträvas så att hela Malmö kan växa och utvecklas" (2018a:19). Det Malmö stad benämner som "mentala och fysiska barriärer" skulle kunna utmanas med sommargator då Madanipour nämner att temporär urbanism kan bryta etablerade mönster (2017a:139). I steg ett diskuterades att en av anledningarna till den nuvarande placeringen kan vara för att det redan finns tillräckligt befolkningsunderlag där för att befolka gatan och dess aktiviteter, samt att trafiken redan är begränsad till viss grad. Däremot finns det fler och mindre centrum runt omkring i Malmö där sommargator också skulle kunna etableras (se figur 6). Därför föreslår vi att Malmö stad även ska våga testa att etablera sommargator utanför centrala Malmö. Genom att placera sommargator utanför centrala Malmö skulle dessa kunna bidra till att bryta främst mentala barriärer då det skulle kunna leda till nya målpunkter i staden och få folk att besöka delar de inte vanligtvis besöker.

Madanipour (2017a) påpekar att temporär urbanism kan användas för att uppmärksamma tidigare misslyckanden och visa på nya möjligheter. Det är inte bara reserverat för civilsamhället utan även offentliga myndigheter kan använda det som argument för att genomföra temporär urbanism. En placering av sommargatorna utanför de vanliga placeringarna blir ett sätt att utmana status quo i nuvarande stadsplanering och bryta stadsplaneringsmönster. Då sommargatorna hoppas ge ökat välbefinnande i staden med folkliv skulle en spridning i placering kunna levandegöra en större del av staden. Väl på plats skulle nya möten kunna uppstå med fler idéer som följd (Madanipour 2017a).

Figur 6. Exempel på andra centrum (röda cirklar) omkring centrala Malmö där Malmö stad kan testa att etablera sommargator. (Nedtonad karta © Lantmäteriet. Markeringar av Bergström, M. 2025).

Oavsett sommargatornas placering kan de utformas med en bredare variation för att ge dessa egna tydliga identiteter. Ett sätt att göra det på är genom offentlig konst vilket går i linje med strategin att “Tillgången till offentlig konst ska öka i takt med att staden växer och förtätas” (2023c:19). Det skulle kunna ske genom det Oswald et al. beskriver under *exploatera*; att låta en tredje part driva projektet (2013:348–355). Den tredje parten skulle kunna vara kulturaktörer såsom lokala konstnärer. Beroende på deras intentioner skulle projektet kunna gynna invånarna men risken finns också att projektet drivs för egen ekonomisk vinning och kan därmed missgynna civilsamhället i stort (Bragaglia & Caruso 2022). Därför skulle ett annat sätt vara att Malmö stad agerar medlare och är med och utformar ramarna för projektet, vilket Oswald et al. beskriver som *stötta* (2013:304–309). Då skulle Malmö stad exempelvis kunna *stötta* och koppla samman nätverk med lokala konstnärer och invånare samt investera i dessa projekt. De skulle också kunna anta rollen som *möjliggörare* och ta bort hinder såsom långsamma och kostsamma byråkratiska processer.

Samtidigt finns det en risk att Malmö stad hämmar civilsamhällets kreativitet om de lägger sig i för mycket, vilket Oswald et al. förklarar som “[...] the strategy of enabling stands for a state that does not dictate but rather create opportunities, in the consciousness that responsibility is shared by a society as a whole”

(2013:236). Med det vill menas att det är viktigt att de endast tar bort de hinder som finns för att skapa konst i det offentliga rummet utan att bestämma utförandet och därmed *möjliggöra* för kreatörerna eller civilsamhället att skapa konst. Genom detta skulle konst på sommargator snabbare kunna etableras och samtidigt bidra till en tydligare identitet på platserna och på så sätt profilera staden som en kulturvänlig stad med “särskilda attraktioner” (Malmö stad 2023c:21) som kan attrahera uppmärksamhet. Med det skulle man också ge förutsättningar för att ta del av att skapa kultur vilket Malmö stad skriver “[...] är en viktig och grundläggande del av stadens sociala infrastruktur och något som stadsplaneringen kan understödja och stärka” (2023c:19). Att ta del och tycka till om utformningen av ens kvarter, genom att exempelvis skapa kultur, är något även Dempsey et al. (2011:296) lyfter med faktorn tillhörighet där han menar att det kan stärka identiteten och betydelse för invånarna. Genom att Malmö stad *möjliggör* för kreatörer att verka i gaturummet kan både stadens identitet utåt stärkas samtidigt som invånarna får ökad tillhörighet och en känsla av stolthet.

Kombinationen av att involvera och skapa platser tilltalande för Malmöborna och skapa en attraktiv bild av Malmö nationellt och internationellt kan ses som ett sätt att blanda det urbana livet med turism där det temporära kan bli en katalysator för en livfull stad (Madanipour 2017b). Det går i linje med det Bragaglia och Caruso (2022:205–207) kallar *vision for urban regeneration* där en stad genom temporär urbanism vill återuppliva staden som del av en långsiktig plan. En aspekt som kan locka och attrahera uppmärksamhet är bilden av staden som livfull och en plats där saker händer. Vi har redan kritiserat Malmö stads arbete med sommargator utifrån avsaknaden av andra aktiviteter än sittplatser och brist på aktiviteter. Genom att istället skapa en bredd av aktiviteter kan mer saker hända på gatan och således locka mer folk. Det kan ske genom två av Oswalt et als. strategier där kommunen *initierar* och *stöttar* andra aktörer såsom verksamheter men även genom att föreningslivet själva genomför aktiviteter (2013).

En risk att marknadsföra sig som en livfull stad med spektakulära sommargator som lockar folk är ett fokus på turister. Det har i flera städer, såsom Barcelona och Florence, lett till stora protester, motstånd och missnöje från invånarna (Stockwell 2024). Gentrifiering har haft en betydande roll i protesterna. Risken finns att fokuset på turism leder till en konvertering av bostäder som förr beboddes av lokalsamhället, likt AirBnB, följt av ökade bostadspriser och därmed gentrifiering. Emellertid kan blotta bilden av hippa, fräcka kvarter som genom temporär urbanism får höjd status och ökar i popularitet leda till gentrifiering, något som exempelvis hänt i Berlin (Zerofsky 2019). De som tidigare bott i dessa områden har då tvingats flytta på grund av stigande hyror. Där finns en risk med förslaget att placera sommargator i områden utanför centrala Malmö som kanske inte berörts lika mycket av gentrifiering hittills. Både Madanipour (2017b) och

Bragaglia och Caruso (2022) framhåller att resultatet av temporär urbanism beror på intentionen hos initiativtagarna. För mark- och fastighetsägare leder ökade bostadspriser till egen värdeökning. De kan därför motiveras av att områdena de äger fastigheter i får höjd status. Även näringsliv och verksamheter kan tjäna på att fler besökare kommer till gatan och kan därför drivas av ekonomiska motiv utan hänsyn till sociala konsekvenser, likt det Oswalt et al. förklarar under steget *exploatera* (2013:348–355). En väg framåt för Malmö stad skulle vara en försiktighet och att de är uppmärksamma på om initiativ kommer från dessa grupper.

Översiktsplanen nämner näringslivet som viktigt då planeringen bland annat “ska bidra till att skapa goda förutsättningar för Malmös näringsliv” (2023c:18). I dagens utformning är uteserveringar, som tidigare nämnt, ett självklart inslag i Malmös sommargator och flertalet av verksamheterna på gatorna önskar att uteserveringarna ska få ta stor plats (Malmö stad 2021:9,12). Dock ifrågasätter vi hur mycket yta uteserveringarna ska få på bekostnad av offentlig yta. De sittplatser och aktiviteter som skapas genom utökade uteserveringar blir en privatisering av det som tidigare var offentlig yta och för att få vistas på dessa platser förväntas besökarna betala verksamheten. Det leder till frågan: för vem eller vilka finns det offentliga rummet? Oswalt et al. (2013:304-309) förklarar att temporära platser *hävdas* av olika intressenter och beroende på deras agenda kommer det påverka platsen. Intressenterna kan ha olika mycket medel och alla kommer inte ha samma förutsättningar. Det är därför av vikt att Malmö stad är aktsamma med att ge för stor del av sommargatan till privata verksamheter även om det finns en tilltro till att det kan skapa en livfull stad. Under begreppet *exploatera* förklarar Oswalt et al. även riskerna med att låta tredje parter bedriva projekt då dessa främst görs för egen ekonomisk vinning (2013:348–355). Vi ser därför en risk att om man lyssnar och sätter verksamheternas önskningar först kan de boendes intressen förbises i förmån för en nyliberal agenda där den ekonomiska vinsten är viktigast (Bragaglia & Caruso 2022).

Malmö stad påpekar dock att “Stadsutvecklingen ska ta hänsyn till Malmöbornas upplevelse och användning av staden” (2023c:20) samt att “Stadens byggda miljöer ska formas med utgångspunkt från Malmöbornas behov och upplevelser” (2023c:18) vilket talar för att Malmöbornas intressen ska tillgodoses. För att göra det vill vi uppmuntra Malmö stad att skapa varierade aktiviteter, mer än ett fåtal sittplatser, i linje med strategin “Fler mötesplatser, parker, naturområden, möjligheter till fritidsaktiviteter, stadsodling, vattenmiljöer och andra inslag i staden som förbättrar Malmöbornas hälsa och rekreativsmöjligheter ska utvecklas” (Malmö stad 2023c:19). Genom att ha en variation av aktiviteter skapas förutsättningar för mer hållbara grannskap, vilket förespråkas av Dempsey et al. (2011). Från utvärderingsdokumentet, vilket diskuteras i steg ett, finns idéer

och önskemål på aktiviteter som skulle kunna förekomma. Det visar på en utvecklingspotential i avseende till upplevelser som sommargatorna kan ge. Även Madanipour (2017a) framhåller att en av de kreativa potentialerna med temporär urbanism är en experimentering av seder och idéer i rummet, vilket tyder på de breda möjligheterna Malmö stad har att utveckla deras arbete tillsammans och med hänsyn till Malmöbornas behov.

Översiktsplanen rangordnar inte hur Malmö stad ska värdera näringslivets, besöksnäringens och Malmöbornas intressen. Då intentionerna bakom stadsplanering med temporär urbanism påverkar slutresultatet och konsekvenserna av genomförandet är det viktigt att det görs en avvägning av riskerna och analys av vilka som tas hänsyn till i utformningen av sommargatorna. I det uppmuntrar vi att hörsamma strategin “All stadsutveckling ska utgå från universell utformning och vara socialt värdeskapande” (2023c:19) för att inkludera så många som möjligt och integrera sociala förbättringar i genomförandet som Madanipour (2017a:166) förespråkar. Malmö stad är också, som nämnt innan, en kommun med socioekonomiska utmaningar och ett fokus på Malmöbornas intressen i stadsplaneringen behövs. Dempsey et al. (2011) trycker på att när boende är med och tycker till känner de en större gemenskap och trivsel där de bor och att det också kan bidra till att stärka platsens identitet. Utöver att fokusera på Malmöbornas intressen kan Malmö stad inkludera dem mer i planeringsprocessen och på så sätt ge förutsättningar för en levande stad. Hur det kan se ut kommer redovisas i kommande avsnitt.

4.2.2 Sommargata som medborgardialog och medskapandeprocess

I *Livet i staden* beskrivs det att ”Staden ska vara trygg och välkomnande för alla grupper i samhället” (Malmö stad 2023c:18). För att skapa en stad där invånarna trivs uppmärksammar Malmö stad att invånarengagemang och delaktighet är viktigt (2023c:20). De tillämpar olika metoder för att fånga upp medborgarna i planeringsprocessen, både genom traditionella metoder som samråd och något de kallar för Malmöinitiativet (Malmö stad 2025). Malmöinitiativet är en digital plattform där alla Malmöbor kan lämna in förslag, debattera och rösta på andras förslag angående frågor som rör kommunen, exempelvis stadsplanering, trygghet och kollektivtrafik. Initiativ som får minst 100 röster behandlas av berörd politisk nämnd. Det är ett sätt för invånare att komma med förslag på sommargator, vilket önskas i konceptbeskrivningen (Malmö stad 2018b). Vi vet inte hur väl invånarna i dagsläget känner till och nyttjar plattformen eller hur lätt det är för olika grupper, bland annat äldre, att använda den då de kan ha svårt med digitala plattformar. Ytterligare en nackdel med digitala plattformar för medborgardialog är att de kan användas med fel agenda, påstår Lydon och Garcia (2015). Istället för att bidra till

insiktsfulla idéer och tankar används det som ett sätt för att se bra ut på pappret. Som Lydon och Garcia beskriver:

“Merely allowing the public to cast votes or discuss projects online is a certain kind of participation, one that can add value. However, sometimes these tools are used as part of conventional initiatives looking to goose project participation numbers.” (2015:181)

Utifrån det Lydon och Garcia (2015) skriver finns det en risk att plattformar som Malmöinitiativet ser bra ut på pappret men har liten påverkan i realiteten. Dock minskar denna risk av det faktum att det måste tas upp i berörd nämnd om det får tillräckligt många röster vilket garanterar att det i alla fall diskuteras. Flera metoder för att samla in invånarnas åsikter anser vi är bra och en digital plattform som Malmöinitiativet kan vara fördelaktigt då det för vissa är mer lättåtkomligt, men den bör inte ses som den enskilt viktigaste. Dempsey et al. (2011) trycker på vikten att som boende kunna delta och tycka till om det område man bor i och att dessa åsikter tas i beaktande av beslutsfattare som en faktor för att skapa hållbara grannskap. Åsikter kan uttryckas av enskilda personer eller att grannskapet organiserar sig och lyfter fram dessa, vilket ytterligare kan stärka de boendes gemenskap (2011:295–296). Av den anledningen borde Malmö stad undersöka vilka fler möjligheter till medborgardialog det finns för att öka Malmöbornas chans att involvera sig i sin närmiljö.

En av de punkter Malmö stad nämner i sin översiktsplan är “Att hitta nya former för dialog och medskapande är en viktig utvecklingspunkt för offentliga verksamheter” (2023c:20). Det visar på att det finns ett intresse från kommunens håll att testa nya metoder och att samråd och digitala plattformar inte behöver vara de enda metoderna som de tillämpar för att driva en medborgardialog. Därför föreslår vi att kommunen genom tillämpning av temporär urbanism kan föra dialog och en medskapandeprocess samtidigt. Tillämpningen av temporär urbanism, i form av sommargator i Malmö stads fall, kan vara ytterligare ett sätt för att fånga upp invånarnas behov och önskemål och applicera dem. Lydon och Garcia (2015) beskriver hur man genom *learning by doing* med billiga medel och snabba lösningar kan testa utformningar i staden och utifrån responsen anpassa designen för att skapa en uppskattad utformning. Fördelarna med att vara på plats och testa är att invånarna enklare kan ta del av planeringsprocessen då den sker fysiskt och inte endast på papper (Lydon & Garcia 2015). Det Malmö stad kan göra är att under planeringsprocessen ta ut samråden på gatan genom att prova projektet i skala 1:1 och bjuda in Malmöborna att delta. Kommunen kan då fånga upp åsikter direkt vilket kan ge Malmö stad ett större underlag än om de endast haft senare samråd eller använt Malmöinitiativet. Oavsett om agendan är att bevara det som temporärt eller *formalisera* det (Oswalt et al. 2013) finns det en styrka i att nyttja möjligheten till mer platsbaserade möten och dialoger mellan kommunen och invånarna. Där kan sommargator vara med och bidra.

Även om invånare vill vara med och bidra i planeringsprocessen kan det finnas flera hinder, både lagstadgade men även socialt konstruerade hinder, som försvårar för dem att delta. De kan hindras av faktorer som brist på nätverk och ekonomiska medel, kunskap om lagar och tillstånd från kommunen med mera. Oswalt et al. förespråkar därför att större aktörer, såsom kommuner, kan vara med och *möjliggöra* och *stötta* civilsamhället i planeringsprocessen (2013:230–237, 304–309). Kommuner kan ta bort hinder utan att påverka gestaltningen. Genom att bredda möjligheterna för hur invånare kan vara delaktiga i planeringsprocessen ökar inkluderingen och involvering av olika grupper med olika behov oberoende om de hindrades av sociala faktorer tidigare. Malmö stad uppger själva att de vill inkludera invånare i planeringsprocessen: “Medskapande ska främjas och systematiskt integreras i stadsbyggnadsprocessen. Olika användargrupper [...] ska involveras tidigt” (2023c:20). Genom att använda sommargator som en testande metod inför långsiktiga lösningar kan användargrupper fysiskt involveras tidigt i planeringsprocessen och lämna åsikter om vad som efterfrågas. Det följer även strategin “Tidig involvering och delaktighet av olika grupper bör genomföras i strategiskt viktiga planer. Resultatet ska utgöra underlag till stadsplaneringens olika faser” (Malmö stad 2023c:20). Då Malmö stad själva pekar ut att det är viktigt med involvering i flera faser och att resultatet ska utgöra underlag för planeringen kan de gå steget längre än att lämna åsikter när planeringen redan börjat. Användargrupper skulle kunna bjudas in redan när programmet sätts för sommargatorna som en del av det Malmö stad nämner som systematisk integrering av medskapande. En tidig involvering av civilsamhället och användarna av platsen ökar även chansen för att sociala förbättringar blir en integrerad del, vilket Madanipour förespråkar (2017a:166). Genom dessa åtgärder skulle sommargator öppna för en invånardriven planering av staden. Eftersom det går relativt snabbt och är billigt att genomföra (Lydon & Garcia 2015) kan Malmö stad snabbt få resultat, både i avseende till att färdigställa projektet och bemöta boendes önskemål.

Malmö stad jobbar med invånarengagemang på olika sätt vilket är bra men kommunens etablerade socioekonomiska svårigheter (Boverket 2021) kan tyda på att Malmö stad behöver göra mer för att få boende i hela Malmö att inkluderas. Malmö nuvarande sommargator är placerade uteslutande i centrala Malmö. En av Malmö stads strategier är att “Stadsutvecklingen ska bidra till en jämlik tillgång till grundläggande stadskvaliteter som exempelvis samhällsservice, kultur och rekreation. Ett brett utbud av stråk, platser och lokaler [...] ska finnas fördelade över hela staden” (2023c:19). Det skulle kunna förespråka en mer utspridd placering av sommargatorna, vilket även diskuterades i föregående kapitel, men med motiveringen att tillgången till dessa ska bli mer jämlik. Malmö stad är också medvetna om skillnaderna mellan stadens områden och tar upp att “Möjlighet att välja goda levnadsvanor hör till stor del samman med den socioekonomiska sfär

en människa befinner sig i, och den påverkas delvis av stadens utformning” (2023c:19). Då Malmö stad skriver att möjligheten av att ta del av samhället “[...] görs genom medveten utformning av staden, och genom att alltid beakta aspekter som jämställdhet, tillgänglighet, olika gruppers behov och lokala förutsättningar” (2023c:19) pekar det på att Malmö stad ser sin roll i att medvetet utforma staden och vikten av lokal förankring. Genom att testa sommargator, vilket är en del av stadens utformning, som koncept även utanför centrala Malmö skulle Malmö stad kunna använda temporär urbanism för att erbjuda mer lokalt förankrad samhällsservice i alla Malmös stadsdelar (se figur 6). Det skulle även göra att de redan föreslagna sätten Malmö stad kan jobba med medborgardialog skulle innefatta en större del av Malmöborna, oavsett om man bor i centrala delarna av staden eller inte. Det är särskilt av vikt då Malmö stad uppger att “Den inkluderande staden är en förutsättning för delaktighet och stadsplaneringen ska möjliggöra för alla Malmöbor [...] att [...] delta i stadens utbud” (2023c:20).

Det går självklart att diskutera huruvida den temporära sommargatan ska ses som en ”grundläggande stadskvalitet” (Malmö stad 2023c:19) eller ej men en av styrkorna med sommargator är att det med få medel och kort tid kan förvandla anonyma områden till platser där folk känner tillhörighet och trivs (Oswalt 2013:348–355). Då det är relativt låga kostnader och går snabbt att bygga upp kan Malmö stad skapa förutsättningar för flera områden där det kan ske. Oswalt et al. (2013:348–355) tar upp fördelen med en stad som har ett brett utbud. Det bidrar till att stärka stadens identitet och trivsel bland invånarna. När det finns ett brett utbud och aktiviteter för de boende att utföra tillsammans kan fler människor hitta en tillhörighet. Det bidrar till att känna anknytning och trygghet till en plats, vilket Dempsey et al. påstår är viktigt för att skapa hållbara grannskap (2011). Genom att använda sommargata som metod för att driva en dialog med boende även utanför centrala Malmö kan kommunen jobba med just “jämlik tillgång” ur strategin som diskuterades i föregående stycke (2023c:19).

Om Malmö stad förbiser och inte involverar civilsamhället kan det sluta med att civilsamhället tar saker i egna händer. Lydon och Garcia (2015:182) beskriver att temporär urbanism kan ske med eller utan den offentliga sektorns tillåtelse. Enligt Boverket (2020) ska samråd ske först efter att kommunen lagt fram ett planförslag. Malmö stad tillämpar samma process i sin planering (Malmö stad u.å.b). Att samråd sker först efter att förslaget lagts fram kan kritiserars då det blir svårare att ändra projektet ju längre planeringsprocessen kommit. Vid det laget har kommunen satt ramarna för projektets utformning och det begränsar möjligheten för civilsamhället att bidra med andra alternativ och perspektiv som Madanipour (2017a) påpekar är en av de kreativa potentialerna med just temporär urbanism. Denna ordning kan också bidra till att invånarna inte känner sig lika inkluderade i planeringsprocessen eftersom det är först efteråt de får tycka till. I

översiktsplanen betonar Malmö stad att de ska ha en tillåtande attityd till medborgardrivna projekt (2023c:15) samt att “Dialog, medskapande, lokal kunskap och förankring ska vara en grund för arbetet” (2023c:20). Frågan som uppstår då är hur långt Malmö stad är beredda att gå för detta och hur tillåtande deras attityd ska vara? Lydon och Garcia (2015:184) argumenterar för att statstjänstepersoner bör fokusera mindre på huruvida ett temporärt invånardrivet projekt är lagligt genomfört eller ej och istället fokusera på det underliggande problemet som uppmärksammas med projektet. Samtidigt är det svårt för kommunala verksamheter att förbise när lagar bryts. En väg framåt för Malmö stad skulle därför kunna vara att vidare jobba med det genom att ha en förtydligande policy om hur man tillåter invånardrivna projekt och att dessa har ett större svängrum i linje med deras önskan om en tillåtande attityd.

5. STEG 3. Förslag på ny konceptbeskrivning för Malmös sommargator

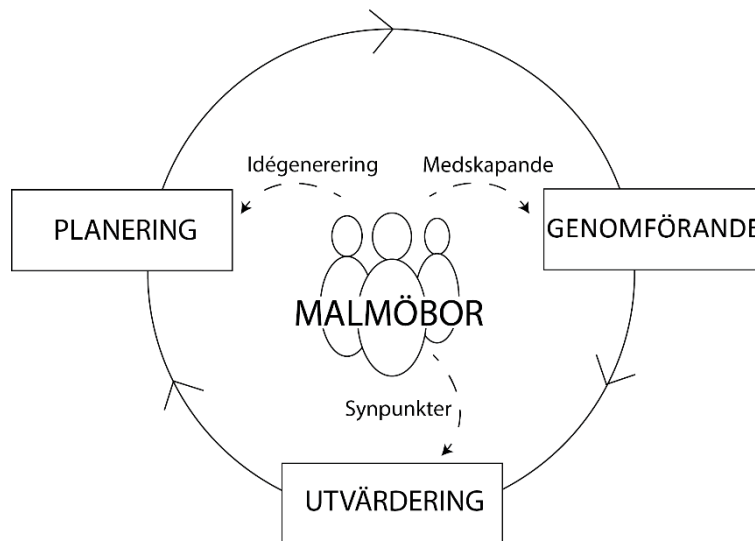
Konceptbeskrivningen för Malmös sommargator är indelade efter rubrikerna *Varför sommargata?*, *Var sommargata?* och *Hur sommargata?* (Malmö stad 2018b). Den är baserad på Malmö stads föregående översiktsplan från 2018 och i följande underkapitel, där en ny konceptbeskrivning presenteras, kommer samma rubriker användas men besvaras utifrån resultatet som redogjorts för i steg ett och två. Den nya konceptbeskrivning fokuserar alltså på *varför*, *var* och *hur* sommargator ska anpassas efter Malmöborna för att öka deras delaktighet i planeringen av sommargator och bidra till ett mer inkluderande Malmö.

5.1 Varför sommargata?

Sommargator har funnits i Malmö sedan 2017 men flera utvecklingsmöjligheter finns för att bemöta strategin *Livet i staden* från översiktsplanen 2023. Med sommargator som metod kan Malmö jobba mer med dialog och delaktighet. Genom att involvera Malmöborna i början av planeringsprocessen för sommargatornas utformning kan staden främja social hållbarhet och öka sammanhållningen. Tillsammans med Malmöbor ska Malmö stad föregå som förebild och ta täten som en inkluderande och demokratisk kommun och inspirera andra.

I detta finns det två roller som sommargatorna ska efterleva. Den första rollen är som plattform för ökad dialog och invånardelaktighet. Malmöbor ska kunna lämna synpunkter och vara med i skapandet av sommargatorna i alla skeden, från planering till genomförande samt utvärdering (se figur 7). Den andra rollen är att sommargator kan användas som metod för en inkluderande och långsiktig förändring. Sommargator är ett kostnadseffektivt medel där man kan testa och utvärdera projekt men det kan också ha målet att formalisera projektet när alla parter är nöjda.

DIALOG OCH INVÅNARDELAKTIGHET

Figur 7. Dialog och invånardeltagande. Samspelet mellan Malmöbor och Malmö stad i hela planeringsprocessen. (Vrede, S. 2025).

Mål

Sommargatorna ska hjälpa Malmö stad att nå de Globala målen genom strategierna från *Livet i staden* ur Malmö stads översiktsplan från 2023. Arbetet med sommargator svarar tydligast på mål 10, 11 och 16.

Mål 10: Minskad ojämlikhet

Sommargatorna ska placeras för att minska ojämlikheten i staden. Oavsett bakgrund ska alla bjudas in till en medskapandeprocess där möjligheten till att lämna idéer ska kommuniceras tydligt från Malmö stad. En bredd av aktiviteter ska säkerställa att olika användargrupper bjuds in och känner sig välkomna.

Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Sommargatorna ska visa på en alternativ användning av det offentliga utrymmet. Beslut ska förankras hos Malmöborna och testas i sommargatorna innan större investeringar sker. Genom tidig involvering av Malmöborna kan deras behov och önskningar fångas upp och genomföras för att skapa en socialt hållbar stad.

Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen

Sommargator ska utvecklas som metod för att öka inkluderingen i stadsbyggnadsprocesser så att alla ges möjlighet till att lämna åsikter och skapa det offentliga rummet. Nya målpunkter i staden i form av sommargatorna och möjliggörande för involvering i genomförandet ska stärka sammanhållningen i staden och skapa nya möten som bryter mentala barriärer.

5.2 Var sommargata?

Sommargator finns för alla Malmöbor. Det ska främja möten, engagera till initiativ och få alla att känna tillhörighet över hela Malmö. Här beskrivs de kriterier staden ska utgå från när initiativ till en sommargata föreslås.

Av Malmöbor, för Malmöbor

Sommargatorna ska skapas där önskan från Malmöborna finns. Malmö stad ska ha en tillåtande attityd där Malmöbor kan och vill initiera samt påverka sommargatornas utformning. Genom att samla upp åsikter och idéer från Malmöborna ska Malmö stad möjliggöra för och uppmuntra engagemang.

Sommargata för hela Malmö

Sommargatorna ska, utifrån Malmöbornas initiativ, spridas ut över hela Malmö stad i lokala centrum där folkunderlag finns eller förutspås bli tillräckligt för att befolka sommargatan. Det för att bryta mentala barriärer och skapa målpunkter över hela staden vilket bidrar till nya möten mellan Malmöbor. Samtidigt kan de existerande sommargatorna i centrala Malmö fortsätta att utvecklas och få nya roller i gaturummet för att anpassas till förändrade handelsmönster och motverka en döende stadskärna.

5.3 Hur sommargata?

Tillfälliga inslag i stadsplaneringen erbjuder flexibilitet och kan möjliggöra för nya idéer i det offentliga rummet. För att göra det krävs dialog och samarbete med Malmöborna. Här beskrivs hur staden ska arbeta med det.

Dialog

En sommargata ska genomsyras av dialog i såväl planerings- och idégenereringsskedet som vid genomförandet och utvärderingen. En tidig involvering av Malmöborna ökar chansen att de sociala konsekvenserna och inkluderingen av invånarna blir lyckad och ger möjligheten att som invånare få gehör för sina idéer. Vid genomförandet ska även tillfällen ges där Malmöborna på sommargatorna kan komma med förslag på deras utformning och generera idéer för framtida förslag. Sommargator ska nyttjas för att skapa plattformar för diskussion om stadsplanering i Malmö.

Gestaltning

Sommargatorna ska ha vissa likartade inslag som kopplar samman gatorna med varandra och visar på deras tillfälliga karaktär. Samtidigt ska de ha unika och platsspecifika inslag för att ge gatorna en egen identitet framtaget med boende och

verksamheter på platsen. Dessa inslag kan vara konst men även ett varierat utbud av aktiviteter utifrån önskemål. De ska bjuda in alla och inte endast betalande besökare. En tillåtande attityd ska finnas för invånardrivna aktiviteter som förslagsvis lokala marknader och loppisar.

Kommunikation

Kommunikationen kring sommargatorna ska ske för att nå följande syften och mål:

- Malmöbor och andra intressenter ska känna till varför och hur Malmö stad jobbar med sommargator.
- Malmöbor ska känna sig välkomna till sommargatorna och vilja ta del av dem.
- Boende och verksamheter kring en specifik gata ska ges plats och veta var de kan lyfta synpunkter för att känna sig delaktiga i utformningen av sommargatan och uppleva att projektet ger dem mervärde.
- Möjligheten att komma med förslag på nya sommargator och stöd att etablera dessa ska kommuniceras och uppmuntras.

6. Avslutande diskussion

Med denna uppsats har vi velat problematisera och kritiskt granska Malmö stads nuvarande sommargator. Utifrån det har vi gett utvecklingsförslag som grundar sig i en stadsplanering av och för Malmöborna. Baserat på teorin om temporär och taktisk urbanism har vikten av delaktighet och dialog lyfts för att långsiktigt skapa socialt hållbara städer med temporära metoder. Genom att utmana den nuvarande planeringsprocessen där invånare involveras sent, har vi visat på nya möjligheter för att främja inkludering, både i stadsrummet och i planeringsprocessen.

Sommargator kan skapa förutsättningar för ökat inflytande i planeringsprocessen i sin närmiljö. Då temporär urbanism kan bryta status quo i staden, vilket Madanipour skriver (2017a:165–166), finns det en möjlighet att genom sommargator utmana rådande stadsbyggnadsnormer. Detta har delvis redan gjorts av Malmö stad när de omvandlat trafikerade gator till sommargator men status quo kan utmanas ytterligare. Det genom att bryta sommargators homogena utformning och funktion, utmana det rådande kommunala planmonopolet samt visa på nya sätt för samråd och involvering. Med hjälp av sommargator kan Malmö stad jobba aktivt med medborgardialog och möjliggöra för en medskapandeprocess. Malmö stad identifierar själva i sin översiktsplan ett önskemål att “[...] hitta nya former för dialog och medskapande är en viktig utvecklingspunkt för offentliga verksamheter” (2023c:20). Sommargator kan vara en av dessa nya former för dialog och förenkla idéutbytet mellan Malmö stad och Malmöborna. Sommargator kan även bidra till en mer levande stad och ett ökat folkliv, både i och utanför centrala Malmö. Dock måste det ske med försiktighet för att minimera negativa sociala konsekvenserna, såsom gentrifiering, och intentionerna bakom genomförandet måste därför tas i beaktning. Sommargator kan erbjuda ett sätt att bemöta strategin *Livet i staden* i översiktsplanen utan stora investeringar, vilket är fördelaktigt i en värld med stora krav på snabb omställning och begränsade resurser.

Denna uppsats har inte berört ekologi eller diskussionen kring minskade grönytor i den förtätade staden. Vi vill dock påpeka att med begränsade resurser, som vi lyfter som en av fördelarna med sommargator, kommer de ekologiska fördelarna som en permanent park skulle gett upphov till inte skapas. Sommargator innehåller grönska men de är framförallt hårdgjorda ytor och kan inte bidra med samma fördelar som en permanent park skulle göra, varken de ekologiska eller de hälsofrämjande effekter stora grönytor ger. Däremot kan sommargator potentiellt vara ett sätt att minska utbredningen av bilen, om än tillfälligt, och skapa nya perspektiv och alternativ för vem och hur en stad kan utformas.

Det går även att diskutera vilken påverkan temporära aktiviteter och utformningar, såsom sommargator, har i ett längre tidsspann då de är begränsade både i omfattning och tid. En del av kritiken mot temporär urbanism är att man istället för att bidra till en långsiktig hållbarhet i staden lägger pengarna på kortsiktiga projekt och på så sätt skymmer större samhällsproblem (Galdini 2020:3; Stevens et al. 2024). Det är en platsspecifik metod för att möta invånarna på just den platsen och kan i och med det inte möta större strukturella problem. Med den kritiken i åtanke ska inte sommargator ses som något som kan ersätta andra stadsbyggnadsprojekt utan ett komplement till dessa för att ge ännu en form av kommunikation med invånarna, ökad delaktighet och påverkan på sin närmiljö, även om den är liten i omfattning.

Återkommande i teorin om temporär urbanism diskuteras vikten av intentionerna bakom initieringen av sommargatorna och hur dessa påverkar utfallet av de temporära projekten. Det här arbetet och dess frågeställning utgår från Malmö stads översiktsplan vilket visar på deras intentioner. Översiktsplanen är inte ett neutralt dokument med sanningar utan är baserat på politiska viljor och ambitioner. Exempel som tas upp i översiktsplanen är förtätningssyftet, önskan om tillväxt och demokrati där alla grupper ska välkomnas. Återkommande i översiktsplanen används ordet Malmöbor och inte medborgare vilket signalerar att planeringen ska ta hänsyn till alla oavsett om man har uppehållstillstånd eller är papperslös så länge man bor i Malmö, vilket speglar den politiska styrningen (Sveriges Kommuner och Regioner u.å.). Alla dessa aspekter visar att översiktsplanen är baserat på värderingar och tidsideal och baserat på intentionerna kommer utfallet variera.

Förutom översiktsplanen baseras denna uppsats på den svenska planeringsprocessen där det råder planmonopol och endast kommunerna har makten att planera stadsrummet. Precis som översiktsplanen är det inte en universalsanning utan det går att ifrågasätta. Visserligen får invånarna genom demokratiska val rösta fram politikerna som styr och bestämmer detta, men det politiker går till val med efterlevs inte alltid. Taktisk urbanism är mer kritisk till planmonopolet och andra försvårande byråkratiska processer som förhindrar invånarna att direkt involvera sig i sin närmiljö. Det den här uppsatsen föreslår utgår från att det är kommunen som planerar och hur dessa därför ska involvera och skapa förutsättningar för invånarna. Fler möjligheter öppnas upp inom temporär urbanism utan planmonopolet. Samtidigt fyller det en funktion. Beroende på kommunens intentioner kan de ta hänsyn till en större bredd av människor än om planmonopolet släpptes fritt, då risken finns att endast de ekonomiskt starkaste aktörerna får utrymme medan mindre starka aktörer konkurreras ut.

Den kommunala planeringsprocessen är i många fall långsam medan temporär urbanism i kontrast är ett alternativ med snabba lösningar. I en snabbare process kan det bli lättare att få se de förslag man fört upp genomföras och sina idéer förverkligade och bemöta de problem man vill hantera när de fortfarande är aktuella. Dock finns det begränsningar i vilka problem man kan lösa med sommargator, exempelvis ekologiska aspekter vilket tidigare nämnts. Risken finns även att de snabba lösningarna går för snabbt och förbiser eventuella negativa framtida konsekvenser som missgynnar demokratin eller invånare. I en längre process finns istället tid för att lämna synpunkter och hinna analysera detta mer ordentligt. Däremot riskerar den långsammare processen att bli inaktuell efter den förverkligats. Vidare kan sägas att projekt som inte är omfattande, såsom sommargatorna, ofta är reversibla och konsekvenserna kan hanteras omgående. Då varken temporär urbanism eller den traditionella planeringsprocessen är perfekt tror vi att de kan komplettera varandra. Särskilt hur en kommun tidigt kan involvera sina invånare i planeringsprocessen ser vi som en styrka där man kan nyttja och inkorporera temporär urbanism genom hela planeringen.

Även vi som författat detta arbete har intentioner vilket kan ha påverkat urvalet av vad vi uppmärksammat från *Livet i staden*. Intentioner vi som landskapsarkitektstudenter kan bära på är fokus på social hållbarhet framför ekonomiska perspektiv och betoningen på allas rätt till stadsrummet och delaktighet. Ett urval har dessutom gjorts på materialet vi använt, då det inte är en komplett litteratursammanställning om temporär urbanism. Madanipour (2017a) är en av de större teoretikerna inom temporär urbanism, men det finns flera spår inom temporär urbanism vi inte fokuserat på, exempelvis *DIY urbanism* och *Pop-Up urbanism*. Dessa teorier har likheter men en viss nyansskillnad finns vilket kan påverka utfallet och vad som lyfts som viktigt.

Vi vill slutligen uppmärksamma att vi inte ser sommargator som en universallösning som kommer lösa alla Malmö stads problem. Sommargator har flera begränsningar, bland annat där synen i dagsläget är att det främst är en plats med blommor, sittplatser och uteserveringar under sommartid, men begreppet temporär urbanism kan erbjuda så mycket mer. Varför vi ändå valt att fokusera på sommargator är för att det är ett sätt svenska kommuner jobbar med temporär urbanism idag och det finns en styrka i att metoden redan är etablerad. Med denna uppsats har vi velat visa på andra möjligheter med sommargator och öppna för alternativa tillvägagångssätt, både i vad som kan erbjudas på platserna, men även hur det kan öka inkludering i samhället med ökad delaktighet i planeringsprocessen. Sommargator kan inte uppnå detta på egen hand men kan vara en av många små pusselbitar för en stadsplanering som i Malmö främjar “[...] tillit och demokratiskt deltagande” (Malmö stad 2023c:20).

6.1 Vidare forskning

- Vilka andra sätt, utöver sommargator, finns för Malmö stad att jobba med temporär urbanism för att uppnå målen i sin översiktsplan? Finns det ett alternativ som inte är säsongsbundet?
- Hur väl används Malmöinitiativet och vilket inflytande har det i planeringsprocessen?
- Varför fortsatte inte Järnvägsgatan vara en sommargata? Den är det enda exemplet bland Malmös sommargator som varit mer ideellt driven.
- Vilka sociala konsekvenser har nuvarande sommargator i Malmö bidragit till?
- Vilka miljömässiga konsekvenser finns av sommargator?
- Hur bra är sommargator som metod för att utforska permanenta lösningar inom stadsplanering?

Referenser

- Björkvall, A. (2018). Visuell textanalys. I: Boréus, K. & Bergström, G. (red.) *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Fjärde upplaga. Studentlitteratur. 355-399.
- Boverket (2020). *Guide för detaljplaneprocessen*.
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/kommunal-planering/detaljplanering/guide-detaljplan/> [2025-03-04]
- Boverket (2021). *Malmö. Segregationsbarometern*.
<https://segregationsbarometern.boverket.se/kommun/malmo/> [2025-01-24]
- Boverket (2023). *Kommunalt planmonopol*. <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/kommunens-verktyg/kommunalt-planmonopol/> [2025-03-08]
- Bragaglia, F. & Caruso, N. (2022). Temporary uses: a new form of inclusive urban regeneration or a tool for neoliberal policy? *Urban Research & Practice*, 15 (2), 194–214. <https://doi.org/10.1080/17535069.2020.1775284>
- Bragaglia, F. & Rossignolo, C. (2021). Temporary urbanism as a new policy strategy: a contemporary panacea or a trojan horse? *International Planning Studies*, 26 (4), 370–386. <https://doi.org/10.1080/13563475.2021.1882963>
- Dempsey, N., Bramley, G., Power, S. & Brown, C. (2011). The social dimension of sustainable development: Defining urban social sustainability. *Sustainable Development*, 19 (5), 289–300. <https://doi.org/10.1002/sd.417>
- Esaiasson, V. (2019). *Somliga gator är somriga gator - En jämförande studie av Sveriges sommargågator*. Lunds Tekniska Högskola. Institutionen för Teknik och samhälle. Trafik och väg.
<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=8981318&fileId=8981331> [2025-02-07]
- Fredriksson, A. (2020). *Att involvera medborgare i samhällsplanering: kommuners bemötande genom samrådsredogörelser*. Centrum för kommunstrategiska studier, Linköpings universitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1509958/FULLTEXT01.pdf> [2025-03-07]
- Funck, E. & Karlsson, T. (2021). *Handbok för systematiska litteratur- och dokumentstudier inom samhällsvetenskapen*. (Förvaltningshögskolans rapporter nummer 158). Förvaltningshögskolan.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/67445/gupea_2077_67445_1.pdf;jsessionid=70307EA325539472B76AB3A979F3D156?sequence=1 [2025-03-20]
- Galdini, R. (2020). Temporary uses in contemporary spaces. A European project in Rome. *Cities*, 96, 102445. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.102445>
- Johansson, R. (2000). Ett bra fall är ett steg framåt. Om fallstudier, historiska studier och historiska fallstudier. *Nordisk Arkitekturforskning*, 2000 (1). [2025-03-10]

- Källström, L., Persson, S. & Westergren, J. (2021). The role of place in city centre retailing. *Place Branding and Public Diplomacy*, 17 (1), 36–49.
<https://doi.org/10.1057/s41254-019-00158-y>
- Lydon, M. & Garcia, A. (2015). *Tactical urbanism: Short-term Action for Long-term Change*. Island press.
- Madanipour, A. (2017a). *Cities in Time: Temporary Urbanism and the Future of the City*. Bloomsbury Publishing Plc. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/slub-ebooks/detail.action?docID=4797338> [2025-02-07]
- Madanipour, A. (2017b). Ephemeral landscape and urban shrinkage. *Landscape Research*, 42 (7), 795–805. <https://doi.org/10.1080/01426397.2017.1355445>
- Malmö stad (2018a). ARKITEKTURSTADENMALMÖ. TILLÄGG TILL ÖVERSIKTSPLAN FÖR MALMÖ.
<https://malmo.se/download/18.4cc964c317575b479bd10ac1/1607002724887/Arkit-ekturstaden%20Malm%C3%B6.webb.pdf> [2025-02-05]
- Malmö stad (2018b). *Sommargator i Malmö- konceptbeskrivning*. Fastighets- och gatukontoret. <https://motenmedborgarportal.malmo.se/welcome-sv/namnder-styrelser/tekniska-namndens-trafikutskott/mote-2022-11-08/agenda/sommargator-konceptbeskrivningpdf?downloadMode=open#:~:text=Syftet%20med%20detta%20dokument%20%C3%A4r,sommargatorna%20m%C3%B6ter%20de%20politiska%20m%C3%A5len> [2025-02-07]
- Malmö stad (2020). *Utvärdering av sommargatan på Friisgatan*. Fastighets- och gatukontoret.
- Malmö stad (2021). *Utvärdering av sommargatorna på Claesgatan och Ängelholmsgatan*. Fastighets- och gatukontoret.
- Malmö stad (2022). *Utvärdering av sommargatan på Kärleksgatan*. Fastighets- och gatukontoret. <https://motenmedborgarportal.malmo.se/welcome-sv/namnder-styrelser/tekniska-namndens-trafikutskott/mote-2022-11-08/agenda/rapport-utvardering-av-sommargatan-pa-karleksgatanpdf?downloadmode=open> [2025-03-09]
- Malmö stad (2023a). *Kärleksgatan gestaltning sommargata situationsplan*. Fastighets- och gatukontoret.
- Malmö stad (2023b). *Malmö vinner utmärkelsen "Årets stadskärna 2023"*.
<https://malmo.se/Aktuellt/Artiklar-Malmo-stad/2023-06-01-Malmo-vinner-utmarkelsen-Arets-stadskarna-2023.html> [2025-02-25]
- Malmö stad (2023c). *Översiktsplan för Malmö 2023*. Malmö stad.
https://gis.malmo.se/oversiktsplan/2022/bilder/%C3%96P2023_antagen_av_KF_28_september_2023.pdf [2025-02-12]
- Malmö stad (2024a). *Befolkningsprognos för Malmö 2024–2034*.
<https://motenmedborgarportal.malmo.se/welcome-sv/namnder-styrelser/overformyndarnamnden/mote-2024-08-26/agenda/prognos-befolkningsprognos-for-malmo-2024-2034pdf?downloadMode=open> [2025-02-28]

- Malmö stad (2024b). *Claesgatan gestaltning sommargata situationsplan*. Fastighets- och gatukontoret
- Malmö stad (2024c). *Friisgatan situationsplan*. Fastighets- och gatukontoret
- Malmö stad (2024d). *Sommargator- och torg*. <https://malmo.se/Stadsutveckling/Sa-utvecklar-vi-staden/Stadsmiljo/Sommargator--och-torg.html> [2025-01-24]
- Malmö stad (2024e). *Ängelholmsgatan gestaltning sommargata situationsplan*. Fastighets- och gatukontoret
- Malmö stad (2025). *Malmöinitiativet*. <https://malmo.se/Om-Malmo-stad/Demokrati-och-politik/Sa-kan-du-paverka-och-vara-delaktig/Malmoinitiativet.html> [2025-02-05]
- Malmö stad (u.å.a). *Befolkning*. <https://malmo.se/Fakta-och-statistik/Befolkning.html> [2025-02-06]
- Malmö stad (u.å.b). *Processen för att ta fram en detaljplan*. <https://malmo.se/Bo-och-leva/Bygga-och-bo/Detaljplaner/Processen-for-att-ta-fram-en-detaljplan.html> [2025-03-04]
- Oswalt, P., Overmeyer, K. & Misselwitz, P. (2013). *Urban Catalyst - The Power of Temporary Use*. DOM publishers.
- Stevens, Q., Leorke, D., Dovey, K., Awepuga, F. & Morley, M. (2024). From ‘pop-up’ to permanent: Temporary urbanism as an emerging mode of strategic open-space planning. *Cities*, 154, 105376. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.105376>
- Stockwell, B. (2024). ‘A point of no return:’ Why Europe has become an epicenter for anti-tourism protests this summer. *CNN*. <https://www.cnn.com/2024/07/27/travel/why-europe-has-become-an-epicenter-for-anti-tourism-protests-this-summer/index.html> [2025-03-04]
- Sveriges Kommuner och Regioner (u.å.). *Styren i kommuner 1994-2022*. <https://catalog.skl.se/catalog/1/datasets/27> [2025-03-08]
- Zerofsky, E. (2019). The Causes and Consequences of Berlin’s Rapid Gentrification. *The New Yorker*. <https://www.newyorker.com/news/dispatch/the-causes-and-consequences-of-berlins-rapid-gentrification> [2025-03-11]

Figurreferenser

Omslagsbild: Bergström, M. Vrede, S. (2025). Välkommen till sommargator av och för Malmöbor. [kollage].

Apelöga (2022). Kärleksgatan.[fotografi]. Används med upphovspersonens tillstånd.

Nonscandinavia. Cutouts. [fotografier]. <https://www.nonscandinavia.com/cutouts> [2025-03-21] Används med upphovspersonens tillstånd.

Malmö stad. (2024). Situationsplan över Ängelholmsgatan. [situationsplan]. Används med upphovspersonens tillstånd.

Figur 1: Bergström, M. (2025). Paraplybegreppet temporär urbanism och dess underliggande teorier. [figur]. Inspirerat av Bragaglia och Rossignolo (2021:373).

Figur 2: Lantmäteriet. (2025). Malmö. SWEREF 99TN, RH 2000. N 6162128, E 375626. Nedtonad karta. [Kartografiskt material] <https://minkarta.lantmateriet.se/> [2025-03-07]). Markeringar av Bergström, M. (2025). Används med upphovspersonens tillstånd.

Figur 3: Apelöga. (2022). Kärleksgatan erbjuder få aktiviteter. [fotografi]. Används med upphovspersonens tillstånd.

Figur 4: Lindemalm, J. (2024). Friisgatans homogena utformning, där sittplatser och växtlighet utgör den huvudsakliga gestaltningen. [fotografi]. Används med upphovspersonens tillstånd.

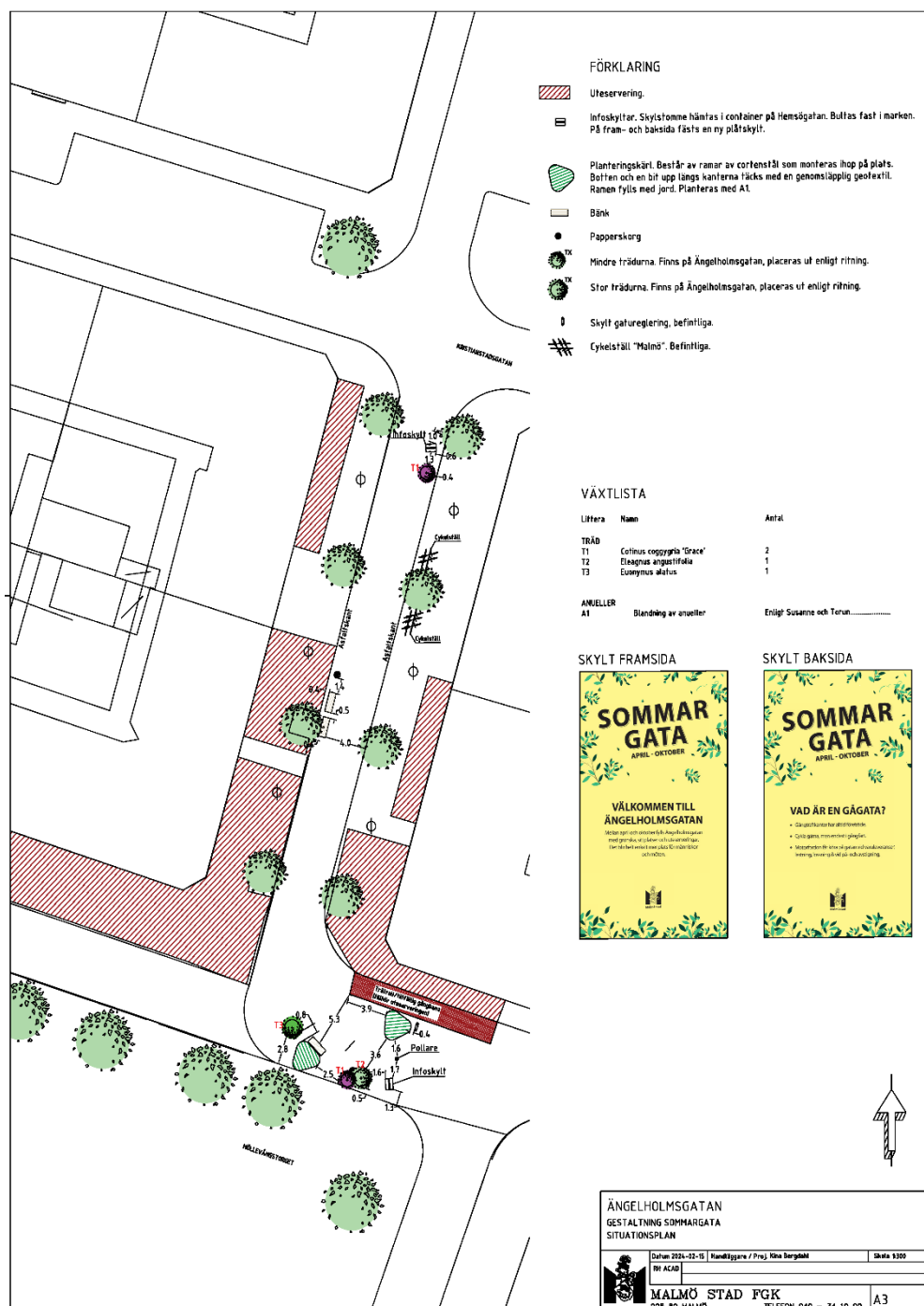
Figur 5: Malmö stad. (2024). Situationsplan över Ängelholmsgatan. [situationsplan]. Används med upphovspersonens tillstånd.

Figur 6: Lantmäteriet. (2025). Malmö. SWEREF 99TN, RH 2000. N6156764, E380626. Nedtonad karta. [Kartografiskt material] <https://minkarta.lantmateriet.se/> [2025-03-07]). Markeringar av Bergström, M. (2025). Används med upphovspersonens tillstånd.

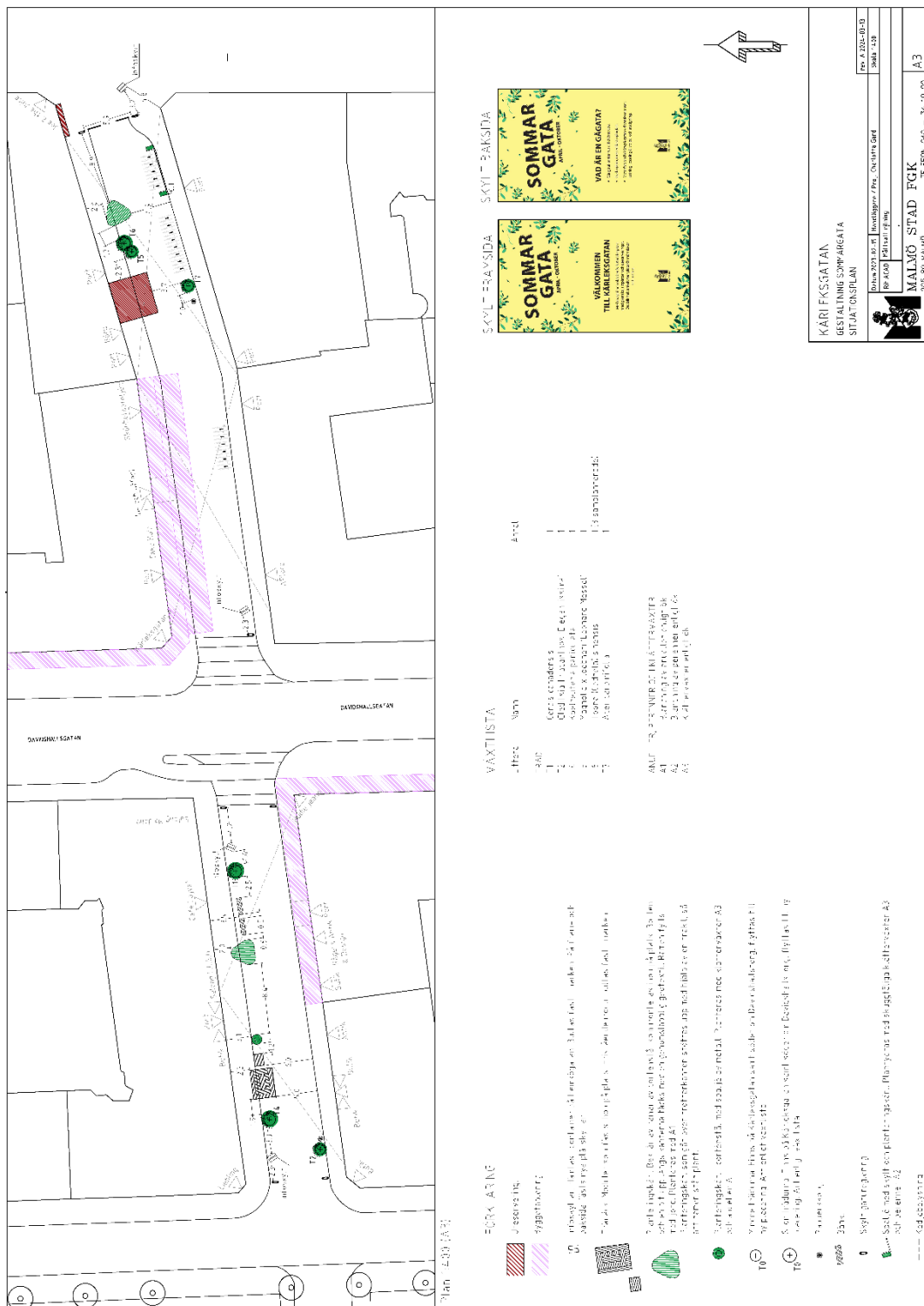
Figur 7: Vrede, S. (2025). Dialog och invånardelaktighet. [figur].

Bilaga 1

Situationsplan över Ängelholmsgatan.

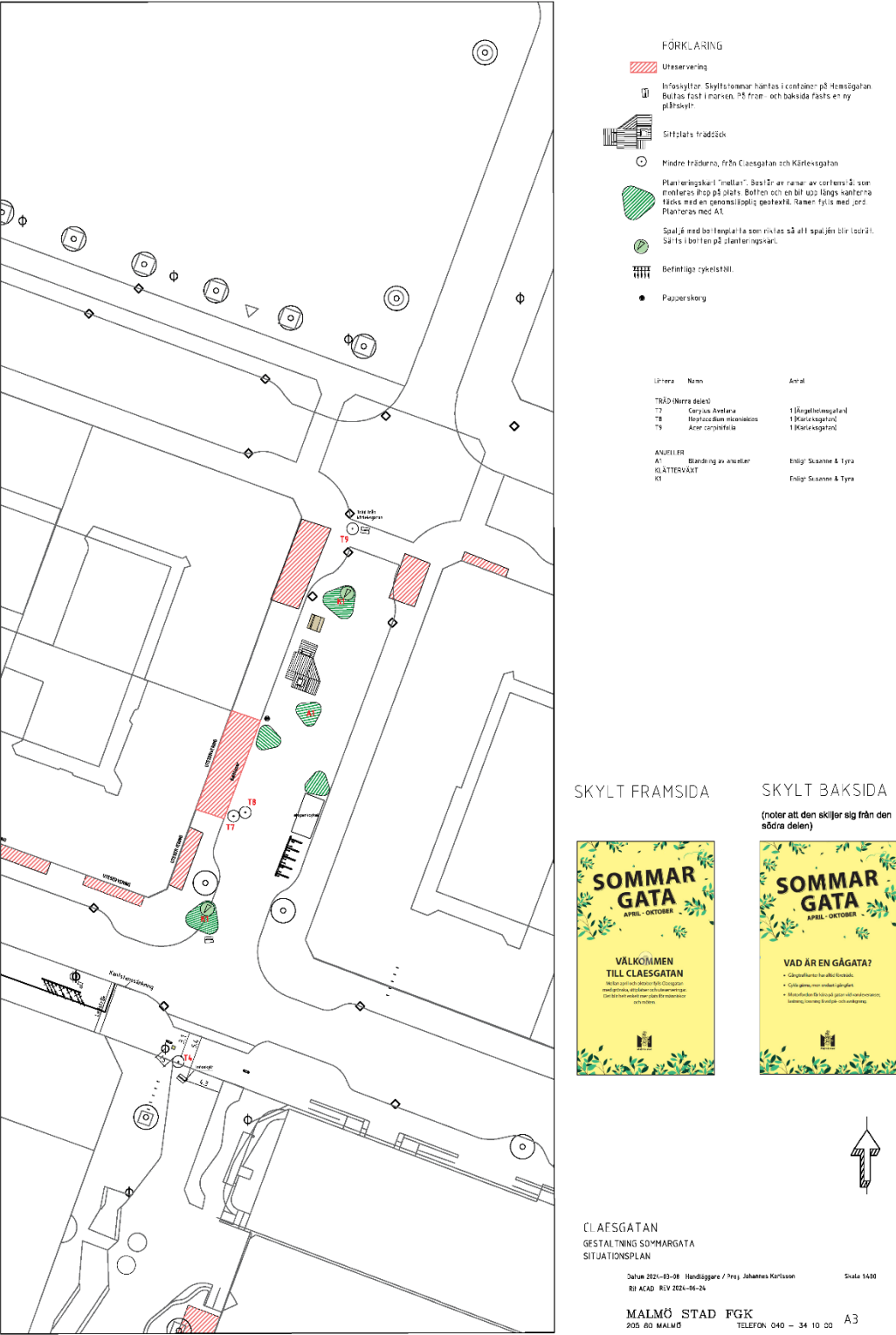

Situationsplan över Kärleksgatan.

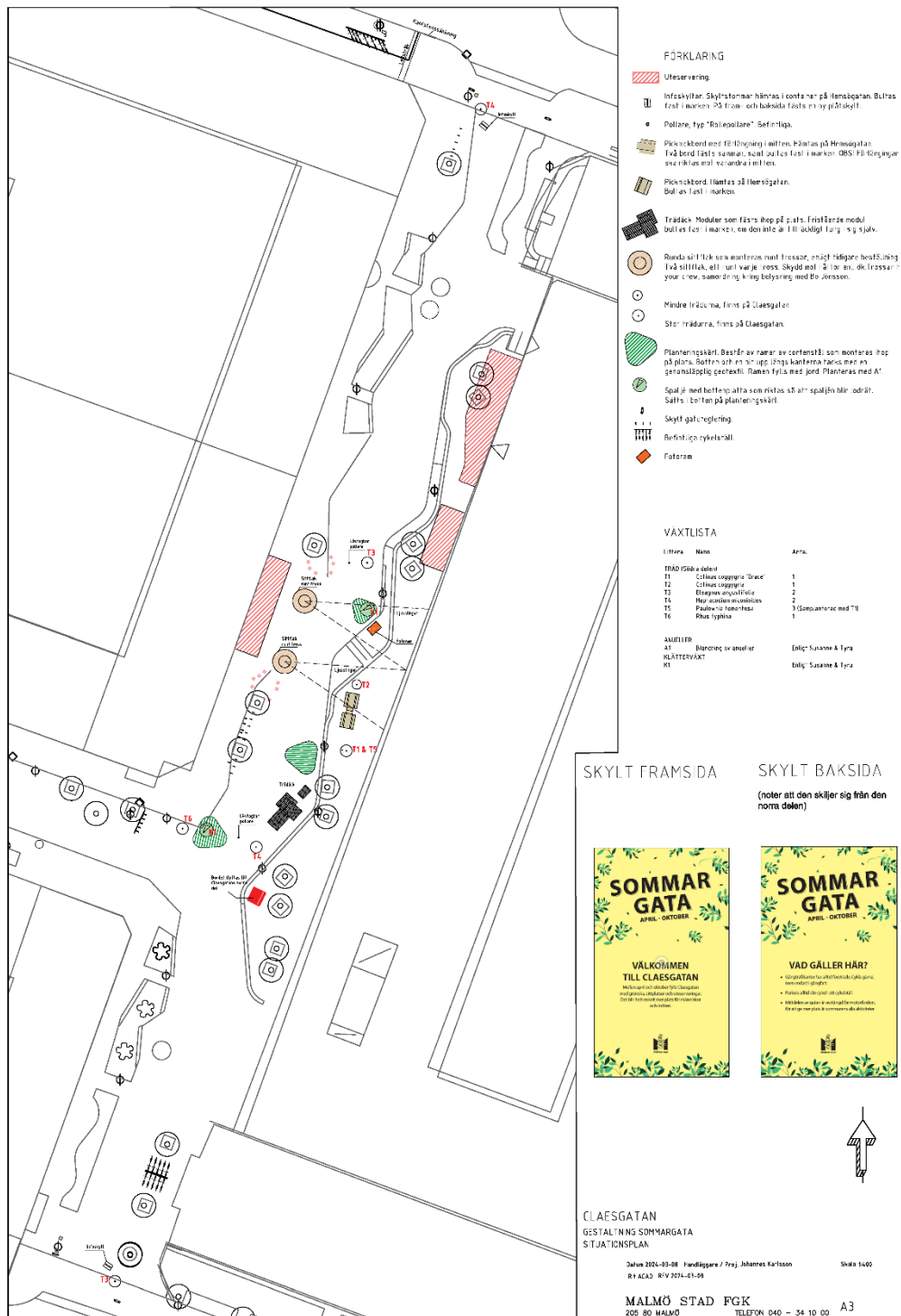
Bilaga 4

Situationsplan över Claesgatan, del 1.

Bilaga 5

Situationsplan över Claesgatan, del 2.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Maja Bergström har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☒ JA, jag, Sofia Vrede har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.